

ELŐFIZETÉS:
Egész évre . . . 6 ft.
Fél évre 3 ft.
Negyed évre . . 1 ft. 50 kr.
A lap szellemi részét illető
küldemények a szerkesztő-
nek, anyagiak a laptulaj-
donosnak küldendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DIJ:
egy 1 hasábos petit sor 10 kr.,
többszöri hirdetésnél olcsóbb.
Nyiltér sora 25 kr.
Bélyegdíj minden hirdetésnél
30 kr.
A hirdetések Bittermann
Nándor könyv- és könyvnyomdá-
jában és a szerkesztőnél fogad-
tatnak el.
Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelen minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

A nemzet ünnepe.

nyolc évszázad viharja zajlott el nemzetünk felett, mióta feltalálták szent István, az első magyar király dicsőséges jobbát, mióta szentté lett első királyunk, aki nagy volt, mielőtt a megdicsőültek csarnokában helyet foglalt volna.

Majdnem kilenc század óta őrzi a magyar nemzet első felkent királya emlékét s nagyinak nevezte őt, mielőtt az egyház szentté avatta volna.

Nem találunk, de nem is képzelünk magasabb példát a küzdő ember történetében, mint a mi első királyunk, szent István példája. A nemzet áldja, mert népét államalkotóvá tette; az egyház megdicsőíti, mert nemzetének kebelében elplántálta a kereszténységet. Nagy tetteiért nem maradt adós a nemzet, a melynek királya volt, de az egyház sem, a mely apostolatát tiszteli benne.

Második Szilveszter pápa — kit kortársai messzeható szelleme után bűvészek tartottak — egy koronát készítettet Bolezláv lengyel herceg számára. A mely nap e koronát által kellett volna adnia a lengyel követeknek, az azt megelőző éjszakán, a legenda szerint, egy angyal jelent meg álmában, aki azt adá tudtára, hogy a készen lévő koronát ne adja a lengyeleknek, hanem jönni fognak holnap a nap első órájában követek egy idegen országból, kik e koronát fejedelmük számára fogják kérni; adja azt azoknak.

E követek szent István magyar király követi voltak.

A kalocsai érsek, Asztrik, egyszerűen leírva Istvánt a pápa előtt, az e szavakban tört ki:

„Engem neveznek apostolinak, de a ti fejedelmetek maga az apostol.“

S a lengyeleknek szánt koronát egy bulla kíséretében elküldé Istvánnak; ez a magyar korona felső része, melyet alul ama diadém körít, mit Dukás görög császár küldé Géjza hercegnek.

Az a korona tehát, melyet népe bizalmából szent István viselt, szent István apostoli ténykedésének dicsfényében ragyog nyolc század óta, mióta az a szent jobb, a nagy király jobbja, védi e nemzetet minden ármány ellen s egyengeti utját a keresztény civilizációnak erkölcsi magaslatára felé.

Azért szent István napja kettős ünnep: a nemzet és a kath. egyház ünnepe; de mert a nemzet ünnepe is, áldani kellene e napot a haza minden hű gyermekének, úgy, amint azt a nagy király emléke megérdemli; megünnepelni kellene azt a haza minden fiának nyelv- és fajkülönbség nélkül, mert hiszen akkor is, most is testvéreink éltek és élnek e földön, melyen „apáink vére folyt“.

Szent István, a magyarok első királya, oly gazdag örök érdemekben, hogy az érdemek fele, ami a nemzetnek jutott, elég arra, hogy emléke éljen, míg magyar él, hogy ünnepeljük őt, ameddig lesz egy ünnepünk.

De ne osszuk, miért osztanok meg érdemeit? hisz ő szentté lett, mert hazafi volt, az a hazafisága szerezte őt meg az egyháznak. Magyarok született, apostollá lett, mert magyar akart maradni nemzettségével, és nemzetét tömörített népével.

Áldjuk emlékét a nagy királynak, mert általa lettünk a szeretet vallásának fiaivá, s általa lettek a szeretet vallásának fiai hazafiakká.

Kicsiny és nagy, öreg és ifju, ki e földön él, kegyelettel adózzék a magyarok szent királya

emlékének, ő szerezte meg e hont, a szeretet vallásának fegyvereivel, azon fegyverek után, melyek az ősök jogait karddal — férfias küzdelemben — kényszerítették kivívni Atilla nyomdokain.

A hazafias ünnepek megünnepelésével pedig vésünk jól emlékezetünkbe, hogy bár e nemzet ezredéves multjával méltán büszkélkedhetik, mégis ne feledje a multak fényes és szomorú emlékeit az ifjabb nemzedék előtt lehető sokszor híven és melegen feleleveníteni. Tanuljunk meg folyton lelkesedni a nagy és dicső tettek emlékezetén, busuljunk a multak keserveim aggodalom nélkül, — önbizalommal, Istenben és a nemzet védszentjében helyezett lelkesedéssel.

A magyarok védszavát már sokszor beborította a felhő, a halotti lepelt már nem egyszer vonták rá ellenségei, de mert bizalom volt a nemzetben, önmagában és fiaiban elalélása nem volt halál sem halálos szendégés, hanem vérző seb vagy lethargia — melyből a harci kürt felébresztvén megmutatta, hogy él még a magyar és él vele a magyarok nagy Istene.

Aratás után.

Az „arany kalással ékes rónaság“ megadta jutalmát a gazda verejtékének, az aratás be van fejezve.

El voltunk készülve a gyöngye termésre, mert hát mi nálunk a 8—10 mm-ásza termést nem lehet kielégítőnek mondani s kaptunk teljesen megfelelő termést, már t. i. olyat, a milyennel a mi gazdáink meg vannak elégedve. Lánconként adott a buza 12—13—14 mm. termést s ezzel a 2200 □ öl területet számító gazda meg van elégedve.

Az adai m. kir. földmivesszékola gazdaságában a holdankinti átlagos buzatermés a kapált és nem kapált búzát egybevéve 15.40 q, a mult évben volt 16.88 q, az idén tehát kevesebb s az a sajátságos, hogy oly nagy különbség a kapált és nem kapált területen mint tavaly volt, az idén nem észlelhető, átlagban 1 mm-ásúra tehető ez, melynél ha figyelembe vesszük azt, hogy míg a nem kapált búzánál vetőmagul 120 litert, a kapáltnál pedig 60 litert használtunk fel, a különbséget mégis óriásinak kell tekinteni. A kapált buza, ugy amint a gépből kijött 84 kgrmot nyomott, a nem kapált pedig 81 kgram volt. A kísérleti téri kapás buza 1150 □ ölén 15.60 q-t adott.

A kapálás ellenségei erre azt mondják, hogy „igen ám! de hol van a kapálási költség?“ Hát ez ott van a megtakarított buzavetőmag árában, melynél a következő számítás áll:

A 60 liter buza súlya — hektoliterenként 84 kgrmot nyomván — kitesz 50 kgrmot; ennek ára az akkori időben volt 6 frt 50 kr, amnyi mint 3 frt 25 kr. Egy hold kapálását egy ember egy nap alatt elvégzi s ekkor — kora tavasszal — a napszám 50 kr, rá 2—3 hétre a második kapálás ismét 50 kr, összesen ki kell adni a megművelésre 1 frtot, vagy mondjuk, hogy más vidéken kora tavasszal talán drágább a napszám, ugy a két kapálásra kiadunk á 80 kr 1 frt 60 krt holdanként s ha azt vesszük, hogy semmivel sem kapunk több termést így, mint ha nem kapálnánk, már ez a megtakarítás is igen nagy segedelve a gazdának; de ehhez járul még az is, hogy az acatolás költsége vagy teljesen el-esik, vagy felényire leszál; hogy 2—3 kgrmmal sulyosabb lesz a buza és hogy földünk ez idő alatt is művelve, porhanyitva volt. Ha azonban nem ily abnormis tavasz- és nyárral van dolgunk, mint volt az idén, a terméstöbblet okvetlenül nagyobb lesz, mint 1 mm-ásza holdankint.

A termés tehát megvan, de hol vannak az árak? sóhajtott fel még egy hét előtt a gazda, kinek pénzre volt szüksége. Az új búzát 6 frt,

6 frt 20 kr-ért vették. Ebből megélni nem lehet. Ilyen árak mellett a gazda tönkre megy, tönkre kivált a kisgazda, kinek mindene a buzában van. S ime, mikor a csapás legnagyobb látzott, egyszerre felszökött a 6 frtos buza 7 frtra, sőt Budapesten 8 frton felül is állt a határidő üzletben.

Hogy az ily rohamos áremelkedésben nem sokat lehet bizni, az tény, de hogy emelkedett a nyomott ár, az a gazdának igazán jól esik; jól esik annak különösen, a kinek momentán van a pénzre szüksége.

Már most az a kérdés, hogy mi lesz velünk a jövőben, tartós lesz-e az áremelkedés, vagy ez is csak olyan buborék, mint a melyhez már a magyar gazda hozzá van szokva? Tartok tőle, hogy ugy lesz.

Azok a buzatermő területek, melyek a magyar és a többi országok buzatermésének árait dominálni szokták, még nem küldték el terméseiket a vén Európa nyakára. India és Amerika, valamint Oroszország — habár mint olvashatjuk is, ezek az idén aránylag gyengébb termésrel rendelkeznek — még nem jelent meg a piacokon. Most szokott előállni az ily indokolatlan áremelkedés, várjunk csak kissé, lejjebb száll a buza ára okvetlenül. Vajha csalódnánk, vajha ez az áremelkedés egészséges alapokon jött volna létre! De ismétljük, ezt az áremelkedést örömmel fogadjuk s midőn a gazdának — kinek pénzre van szüksége — a kedvező árszivonyok kihasználását lelkiismeretesen tanácsoljuk, egyuttal óvjuk attól, hogy minden termésén hamarjában tulajdon. Adjon el abból annyit, amennyivel az ideai szükségletét, adót, cselédért és téli házi szükségletét fedezheti s várja meg a többi gabonával a tavaszt.

A külföldi termés-tudósításokból következő, számítottunk az áremelkedésre; ezen áremelkedésnek annyival inkább be kellett következni, mert a franciák aratása határozottan rossznak lett jelezve, az angoloknál pedig a sok esőzés tette tönkre sok vidék termését.

A magyar termés idejében a piacra lévő állítva, természetesen, hogy egyrészt nyereszkeségi célból, másrészt a miatt, mert a szükségletét mindenki lehető korán iparkodik fedezni, áremelkedés lett a következmény, ami ha csendesesen, fokozatosan történik, állandó jellegű marad s a gazda bizhat hozzá, de mikor 1—2 nap 50—80 kr, sőt 1 frt esést és emelkedést is mutat, sok bizalommal ezt nem lehet üdvözölni. A mihez ha még azt is hozzávesszük, hogy Amerika termése csak ezután fog megjelenni a világpiacokon, attól tarthatni, hogy ismét árcsökkenés áll elő.

Szobonya Bertalan.

Értesítő a zombori közepkereskedelmi iskoláról.

I. Az intézet keletkezése, feladata, fontossága.

Zombor szab. kir. város törvényhatósági bizottsága mintegy három év előtt elhatározta, hogy egy magasabb kereskedelmi iskolát állít fel. E határozat hozatalánál azon cél lebegett a törvényhatósági bizottság előtt, hogy tekintettel a hazai kereskedelem és a szakoktatás ügyének ürvendentes fejlődésére, az országnak fontos hivatásu határszéli városában, Bács-Bodrogh vármegye székhelyén és egy gazdag, népes nagy terület központján oly intézetet teremj, mely a kereskedelem és a kereskedelmi szakoktatás érdekeinek lehetőleg széles körben tegyen minél becsesebb szolgálatot.

Ez értelemben az intézetnek feladata: hazafias és erkölcsös szellemben a magyar kereskedelemnek oly ifjakat nevelni, kik nemcsak mint önálló kereskedelmi tisztviselők, hanem mint önálló kereskedők is polgári és nemzeti szempontból egyaránt fontos hivatásuk magaslátán állanak és ugy általános, mint szakműveltségük, valamint gyakorlati képzettségük szempontjából is a modern kor magas fokú igényeinek megfelelni képesek.

Tudva azt, hogy hazánk ipar- s kereskedelmének felvirágzására nézve mennyi remény fűző-

dik a legközelebb megnyílt budapest-belgrád-constantinápolyi vasúti vonalhoz, melyek hivatva vannak a Balkán félszigetnek velünk szomszédos s eddig még alig ismert népeit kereskedelmi összeköttetésbe hozni, a Zombor városában felállítandó kereskedelmi iskolának legnagyobb fontossága abban nyilvánul, hogy a kereskedelmi téren leginkább szükséges modern nyelvek (német, francia) közül a német s a Balkán félsziget népeinek (szerb, dalmata, bosnyák, bolgár) való érintkezéshez elkerülhetlenül szükséges, szerb-dalmata nyelvet nem csak elméletileg az iskolában, hanem gyakorlatilag a városban is elsajátíthatni.

II. Az intézet szervezése.

A zombori közép kereskedelmi iskola a gymnasium, reál és polgári iskola négy alsó osztályához kapcsolódó, a főgymnasiumok és főreál-tanodák felső osztályainak fókán álló, bármely kereskedelmi akadémiával teljesen egyenrangú, három évfolyammal bíró nyilvános kereskedelmi szakiskola, mely növendékeinek magában befejezett szakszerű képzettséget ad s azokat ugyanazon jogokban és kedvezményekben részesíti, melyeket bármely kereskedelmi akadémia nyújt.

Az intézet feletti felügyeletet és ellenőrzést Zombor szab. kir. város törvényhatósági bizottsága, a főfelügyeletet pedig a vallás és közoktatásügyi, valamint a földmívelés-, ipar- és kereskedelmi minisztérium gyakorolja.

Az intézetnek közvetlen vezetése az igazgatóra van bízva, aki a gondos körültekintéssel megválasztott tanári kar összehangzatos működését vezeti s a tanári kar közreműködése mellett a belső iskolai életet kormányozza, egyszersmind az iskolában és azon kívül a tanulók szigorú fegyelmezéséről, vallásos és erkölcsös neveléséről gondoskodik.

A városi törvényhatóság az intézetet gazdagon látja el a szükséges taneszközök és gyűjteményekkel.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszteriumnak 1885. évi augusztus hó 3-án 29,801. sz. a. kiadott rendelete értelmében a feldolgozandó tananyag a következő:

Folyó szám	I. Kötelezett rendes tantárgyak				Összesen
	I. osztály heti óráinak száma	II. osztály heti óráinak száma	III. osztály heti óráinak száma	IV. osztály heti óráinak száma	
a) Általánosak.					
1 Hit- és erkölcstan	1	1	1	3	3
2 Magyar nyelv, irálytan és irodalom	3	3	2	8	8
3 Német nyelv és irálytan	3	3	3	9	9
4 Francia nyelv	3	3	3	9	9
5 Kereskedelmi földrajz	2	2	2	6	6
6 Történelem	2	2	2	6	6
7 Mennyiségtan	3	2	—	5	5
8 Vegytan és vegyiparműtan	3	—	—	3	3
9 Természettan	2	—	—	2	2
10 Szépíráás	2	—	—	2	2
b) Szakiai.					
11 Kereskedelmi számtan	5	3	3	11	11
12 Könyvvitel	—	3	3	6	6
13 Keresked.-isme és keresk. levelezés	4	2	2	8	8
14 Árúisme, vegyi és mechan. iparműt.	—	3	3	6	6
15 Váltó- és kereskedelmi jog, ipartörvény	—	2	2	4	4
16 Nemzetgazd., pénzügyt. s pénzügyisme	—	2	3	5	5
	Összesen	33	31	27	92
II. Nem kötelezett tantárgyak					
1 Szerb nyelvtan	3	3	3	9	9
2 Torna	2	2	2	6	6

A 3-ik osztály befejeztével a tanulók — kiküldött kormánybiztosok jelenlétében — érettségi vizsgálatot tesznek s ennek eredményéről érettségi bizonyítványt nyerne. E bizonyítvány a közpályán formális kvalifikáció tekintetében a gymnasiumi, reáliskolai s más kereskedelmi akadémiái érettségi bizonyítvánnyal egyenlő értékű és jogot ad a tanulónak arra, hogy hadkötelezettségének mint egy évi önkéntes feleljen meg.

III. A tanulók felvétele; tandíj; elhelyezés.

Az intézet első osztályába oly tanulók vétetnek fel, kik a gymnasium, reál-, vagy polgári iskola 4-ik osztályát sikerrel végezték el, vagy pedig akik legalább 14 évesek s az említett iskolák négy alsó osztályában tanított tantárgyakból jó eredménnyel tesznek le felvételi vizsgálatot.

A beiratások ez évi augusztus 29-től szeptember hó 2-ig eszközöltek.

A felvételi vizsgálatok szeptember hó 1-én és 3-án tartatnak meg.

A zombori tanulók évi tandíja 12 frt, a vidékieké 20 frt, mely előleges félévi részletekben is lefizethető. Ezenkívül fizetendő, felvételi díj fejében egyszer-mindenkorra 2 frt, ifjúsági könyvtárra 1 frt s az év végén kiadandó értesítőre 50 kr. Szegény sorsu, jeles előmenetelt tett tanulók tandíjmentességben részesülnek.

Minden egyébre nézve az igazgatóság írásbeli, vagy szóbeli megkeresésre készséggel ad felvilágosítást s szívesen ajánl vidéki szülőknek tisztességes családokat, melyek tanulókat teljes ellátásra elfogadnak. A helyek megválogatásánál kiváló gondot fordít az igazgatóság arra is, hogy

a fiuk a helyben divó magyar, szerb-dalmata és a német nyelvet — otthoni társalgás útján is — könnyebben elsajátíthassék.

Zombor, 1888. évi augusztus hó 2-án.

Városi tanács.

Hírek.

A hétfőre eső nagy nemzeti ünnep miatt kedden nem adhatunk ki lapot, ahelyett mai számunk két íven jelen meg.

Az utakról szóló törvényjavaslat tárgyalására Baross miniszter ur több törvényhatóság fejtét meghívta, elnökelete alatt szerdától folytatólag tartandó bizalmas értekezletre. A meghívás kitüntetésre egy Schmausz Endre alispán urat, mint dr. Csíhás Benő polgármester urat is érte, így vármegyénk és városunk részéről is befolyhatnak a fontos törvény alkotásába.

Áthelyezés. A m. kir. igazságügyminiszter: Ugrik Géza szabadkai kir. törvényszéki aljegyzőt a mohácsi kir. járásbíróshoz helyezte át.

Eljegyzés. Apatinban Schaffner Janka kisaszszonyt, öz. Schaffner Antalné bájós és szeretetreméltó leányát eljegyezte a napokban dr. Hofbauer Miklós, megyei elj. és tisztb. főorvos.

Meghívó. A Bács-Bodrogh vármegyei Gazdasági Egyesület állattenyésztési szakosztálya f. hó 20-án d. e. 9 órákor a megyeház kistermében ülést tart, melyre az állattenyésztési szakosztály tagjait tisztelettel meghívom. Kelt Zomborban, 1888. augusztus 15. Szemző Gyula, az állattenyésztési szakosztály elnöke. — Tárgy: Általános állattenyésztési szabályrendelet alkotása.

Gyászír. Alulírottak ugy saját, mint az összes rokonok nevében fájdalomtól megtört szívvel jelentik felejtethet testvérök dr. Hipp Ferencnek f. hó 11-én délután 7 órákor, életének 74. évében, hosszú súlyos szenvedés és a halotti szentségek ájtatos felvétele után történt gyászos kimúlását. A boldogultnak hltl tetemei f. hó 13-án d. u. 5 órákor fognak a róm. kath. hitvallás szertartásai szerint beszenteltetni és a német-palánkai sírkertben örök nyugalomra tétetni. Az engesztelő szent mise áldozat f. hó 14-én d. e. 9 órákor fog a helybeli templomban az Urnak bemutatattatni. Német-Palánka 1888. augusztus hó 11-én. Áldás hamvaira. Hipp Mihály, Hipp Antal, Hipp Miklós, Donoszlovits szül. Hipp Józsa, Hipp Lajos, mint testvérek.

Jó mag. Az adai m. kir. földmívelő iskola gazdaságának kitűnő csirkéjességű és teljesen arankamentes lucerna mag kapható, kilonként 84 krajcárjával.

Nemes-Militicsen Vidákovich Mártonné esinos fiatal özvegy asszonyt, aki még szerdán javában virágzott s mulatott, esítörtökön reggel virradóra halva találták. A feljelentés kapesán a vizsgálat rögtön foganathat vétetett.

Új zeneművek. „A legifjabb“ csárdás, szerző Rácz László, ára 80 kr. „7 eredeti magyar dal“ Pósa Lajos szobnól-szobnól szövegére szerző Dankó Pista, zongorára alkalmazta Erdélyi Sándor, ára csak 1 frt 20 kr. Mindkettő Rózsavölgyi és társa budapesti es. és kir. zenemű kereskedő sajátja.

Alkalmi képek. Királyunk Öfelsége és Rezső koronaurökös főherceg Öfensége kitűnően sikerült mellképet küldte be hozzánk a k. k. geogr. Institut, facsimile aláírásokkal ellátva, tiszta kiállításban. A 40 éves uralkodói jubileumára igen illő ajándékképek ára darabonként csak 20 kr. (Cím: Wien, Graben, 31.)

Közgyűlés. Zombor szab. kir. város törvényhatósági bizottsága 1888. évi augusztus hó 21-én délután 9 órákor a városaháza nagytermében rendkívüli közgyűlést tart. Tárgyak: 1. Bellügyminiszteri leirat az ügyész állás megszüntetése és egy ügyészégi irodatizti állás szervezése tárgyában alkotandó pótszabályrendelet iránt. 2. Bellügyminiszteri leirat a városi közevetvámszedési jog tárgyában. 3. Bellügyminiszteri leirat a színházi vendéglő éttermének átalakítása tárgyában s az ennek alapján kikötött vállalati szerződés. 4. Pénzügyigazgatósági átirat a fogyasztási adó megváltása iránt fennálló szerződés meghosszabbítása iránt. 5. Kiküldött bizottság jelentése a középkereskedelmi iskola szabályrendeletének módosítása. 6. A középkereskedelmi iskola helyisége iránt a kiküldött bizottság által javaslatba hozott bérszerződés. 7. A középkereskedelmi iskola igazgatói és tanári állásainak választás útján való betöltése. 8. A pénzügyi bizottság előterjesztése a helyben felállítandó gubórártár iránt. 9. Pénzügyi bizottság előterjesztése a helybeli görög keleti és izraelita hitközségeknek az iskolai évi segélyösszeg felemelése iránt beadott kérvény tárgyában. 10. A városi kertésszel kötött szerződés lejáratá folytán szükségessé vált intézkedés megtevése. 11. Pénzügyi bizottság előterjesztése a szántai uti sorompótól a közbárgóhidig vezető kocsint celszerű helyreállítása tárgyában. 12. Pénzügyi bizottság előterjesztése a bukováci városi földke haszonbérbeadási sorrendjének megállapítása és e tárgyban megajrt földhaszonbérleti árverések tárgyában. 13. Schaffner Károly városi sörházberlő kérvénye, a városi sörházban gyártott sör, palackokban való elárúsihatásának megengedése iránt. 14. Czervenkovits Sándor városi II. od. ellenőr kérvénye 4 heti szabadságidő megadásá iránt. Zomborban, 1888. évi augusztus hó 16-án. Dr. Csíhás Benő s. k. polgármester.

Kinevezés. A m. kir. igazságügyminiszter Rekvényi Viktor szabadkai kir. törvényszéki joggyakornokot a bajai kir. járásbíróshoz aljegyzővé nevezte ki.

Az artézi kút fúrásában tegnap délig 336-63 méterig haladtak.

Bitang jószág. A kernyajai községi örök által folyó évi augusztus hó 1-re virradóra a község határában 4 darab 1 éves tinó találatot gazdátlanul. A menyinyben igazolt tulajdonosuk nem jelentkeznék, f. évi aug. hó 24-én fognak elárvereztetni. — O-Sziva község határában az ottani felelős örök által egy 140 cm. magas, pej h. b. SA bélyegű 6 éves jegytelen kanca ló bitang-ságba vétetett. A menyinyben az igazolt tulajdonosa nem jelentkezik, fenti leírású ló folyó évi augusztus hó 24-én fog elárvereztetni. Zombori szíró.

Apatinból írják: Községünkben a napokban azt dobták, hogy a helybeli felsőbb népiskola, minthogy évek során át sem tudott a község iránta neki melegedni s azt megfelelően benépesíteni, átalakul polgári iskolává, melyből a tanulók, ha a latin, illetve francia nyelvet magán uton eltanulják, a gymnasiumban vagy

reáliskolában folytathatják pályájukat; de ha ezt nem tehetnék is, több életpályára mehetnek, mint az előbbi iskolából. Városunk tehát az új tanévben egy új tanítézzel tesz kísérletet, mely vajha több áldást hozzon, mint az előbbeni s ne legyen annyit titkos és nyilvános ujjhuzás forrása, mint amaz volt. Az is haladás, hogy az új iskolaszék, amennyiben elegendő szűlle óhajtáná, minden elemi osztályt tiszta magyar tannyelvre fog. Radikális lépés ugyan, csak ha az egyik jó cél — a magyarosodás — nem lesz vesztére a másiknak — az értelmi haladásnak.

Artézi kutunk ügye természetes kíváncsiságban tartja közönségünk tudvágát és így igen lekötélvez mindnyájunkat egyik előlékő városi tisztviselőnk, midőn rendelkezésünkre bocsájta az alábbi levelet, melyben jeles földink Koch Antal ur, a geologia tanára a kolozsvári egyetemen, elmondja szakszerű nézetait a várható eredményekről.

A levél érdemleges része így hangzik: „Folyó hó eleje óta arra használtam föl az időt, hogy a zombori artézi kut fúrópróbat tanulmányozzam és a kut szelvényét elkészítem. Tanulmányom arra a meggyőződésre vezetett, hogy az átfúrt rétegek leginkább egyeznek azokkal, melyek a szerémi hegységben, Futakkal szemben, ki vannak tárva, illetőleg onnan a Bácskának sikkja alá merülnek. A mostani mélységgel jó benne vagytok a Cserevénél (Szerémben) látható lignites agyagban s valószínű, hogy a tovább fúrásnál rá is fogtok akadni a lignitre (rossz minőségű barnaszén). Ezen lignites agyag meddig tart még, azt nem lehet meghatározni, de valószínű, hogy azon belül valamivel vastagabb homokrétegre juttok, mint a 162 méter mélységben levő réteg, mely először szolgáltatott vizet, és hogy az elegendő vizet fog szolgáltatni. Azért a tovább fúrást csak ajánlhatom. Ha esetleg a lignites agyagot átfúrva, sárgás-fehér márga következnék (t. i. a beocsini cementmárga), s abból sem fakadna föl több viz: akkor már tanácsos lesz a munkát beszüntetni, mert ez az agyagmárga-réteg igen vastag arra, hogy keresztülfúrása kifizesse magát, noha az alatt biztosan volna víz bőven, csakhogy már nagyon meleg. Ennyit egyelőre artézi kutatokra vonatkozólag. Légy szíves ezt a véleményemet a polgármester ural is közölni és annak idején megírni, hogy mire határozatok el magatokat. Ha a furás folytatva lesz, kérlek gondoskodni, hogy a 331-29 méteren alól kikérülő próbákól is kaptak agyagot és pedig azonnal a próbák kikérülése után, hogy mindjárt megírhasssam, benne vagytok-e a fennevezett márgában.“

Szolga kerestetik. A zombori kir. adófelügyelő mellett, egy kisegítő szolgáló állomás 70 kr. napidíjjal betöltendő. A kik ezen állomás elnyerésére igényt tartanak, a kir. adófelügyelő urnál jelentkezzenek.

Népünnepély. Hódságh községében f. é. augusztus hó 20-án Szt. István király napján d. u. 4 órákor a községi legelőn népünnepély rendezeték. Műsor: 1. Indulás a községaházától a helyszínrre zeneszóval. 2. Nép-tánc. 3. Löverseny. 4. Póznamászás. 5. Szamárfuttatás. 6. Zsákfutás. 7. Kötélhuzás. 8. Gyalogfuttatás. 9. Díjak kiosztása. 10. Tűzijáték. Helyárak: ülőhely 20 kr. gyermek felét fizetik, állóhely ingyen. A rendezőség, Kedvezőtlen idő esetén az ünnepély f. hó 26-án rendezeték.

Teljes ellátást kap a jövő tanévre 2 gymnasiumi tanuló egy úri családnál igen szerény feltételek mellett. Bővebb felvilágosítással a szerkesztőség szolgál.

Lótolvajlás. O-Szivacon — az ottani csendőrség jelentése szerint — a napokban éjnek idején, ismeretlen tettesek Kreszav Tósa ottani lakostól egy pej paripát és Veszelin Nováktól egy sarga színű mént és egy sarga paripát eltolvajoltak. A tetteseket nyomozzák.

Hirdetmény. Bács-Bodrogh vármegye alispánja részéről ezennel közhírré tétetik, miszerint a kupuszina-monostorszeghi lecsapoló-társulat elnöke a nevezett társulatot elárúasztó belvizek levezetése tekintetéből a VIII. kerületi magyar királyi kulturmérnöki hivatal által folyó évi 153. szám alatt kidolgozott tervek szerint az árkok és a védgátba elhelyezendő eső-áteresz kiépítését előzza, mívegből a terveknek 30 napi közsémlére leendő kitételét, tárgyalási határnapnak kitűzését és ennek utánna azokra, a vízjogi törvényben előirt hatósági engedély-okirat kiadását kérelmezi. Tekintve, miszerint e benyújtott folyamodás és terv, a vízjogi törvény és az erre vonatkozó rendeletek kívánalmai értelmében van szerkesztve és hogy a nevezett hivatalnak folyó évi augusztus hó 9-én 666. számú véleményes előterjesztése szerint a tárgyalás alapjául elfogadhatónak ajánlatik, emnélfogva a szóban levő műszaki okmányokat az 1885. évi vízjogi törvény XXIII. t. e. 74. §-ának rendelkezéséhez képest a 8 napi közzététel időnek lejártá után folyó évi augusztus hó 22-től számítandó 30 egymásután következő napon, vagyis folyó évi szeptember hó 20-ik napjáig bezárólag azon hozzáadással teszem ki közsémlére, hogy a vonatkozó műszaki okmányok Hauke Imre vármegyei aljegyző urnál a délelőtti és délutáni hivatalos órák alatt mindenkor betekinthetők és hogy a tárgyalás folyó évi szeptember hó 22-ik napján (szombaton) d. e. 9 órákor a kupuszina községaházánál fog megtartatni. Miről érdekeltek oly felhívással értesítetnek, hogy az azokra vonatkozó észrevételeket és kifogásokat akár a közsémlére tétel ideje alatt, akár a tárgyalás alatt, szóval annál is inkább adják elő, mert ellenkező esetben a beadandó észrevételek figyelembe nem fognak vétetni, hanem a határozat további meghallgatásuk nélkül fog meghozatni. Zomborban, 1888. évi augusztus hó 13-án. Alispán helyett: Karácson Gyula főjegyző.

Sztanisicsi levelezőnkől vesszük a következő sorokat: Szemes ur által a „Bácska“ f. é. 60. számában „A magyarság loyaltása a nemzetiségekkel szemben, különös tekintettel Bácsvármegyére“ címen közzétett cikkben azt olvassuk, hogy Sztanisicsion a magyarságnak iskolája nincsen. Ambár az intéző közegek indolenciája által a magyarság a templomban megrövidítést szenvedett s ez örök szegényfolt lesz azon, aki kérelmezte: mindazáltal még sincs a magyarság egészen elveszve. A községben élő 800 főnyi magyarságnak, Rasztina és Sári pusztákon az uradalmaknak és ugyancsak a községben a zsidóknak van magyar iskolájuk, így tehát a község területén összesen négy magyar iskola van. Hallottunk ugyan olyan fenyegető hangokat is, hogy ha a magyarok nem lesznek békével (!) — pedig ugyancsak nem ártnak a légynek sem — iskolájuk meg fog szüntetettetni, illetve a német iskolákhoz beosztatni. Azonban emiatt azt hiszem nyugodtak lehetünk; mert ehhez még a kir. tanfelügyelőségnek is volna hozzászólása.

Melléklet a „Bácska“ 64-ik számához.

Szabadkáról írják: Városunk egyik köztisztelőben álló családjának körében múlt hó 22-én meghatározott ünnep volt. Polyakovits Alajos polgártársunknak ugyanis, ki mint főgymn. tanár, mint mérnök és építész s mint jeles mezei gazda, városunk határán túl is tisztelve ismert névvel bír, Lajos nevű fia a mondott napon osztotta első papi áldását — a helybeli Szent-Ferenciek templomában — szeretett szülői-, testvérei- s a szép számban egybegyűlt ájtatos híveknek. A jeles képzettségű fiatal pap tanulmányait szülővárosában, Szabadkán kezdte, az V. gymn. osztálytól Kaloecán folytatta mint kis-kerikus s érettségi vizsgálat után a theologiai 4 éves tanfolyamot is ugyanott végezte. Minthogy azonban a pappá-szenteltetéshez megkívántató életkort még csak egy év múlva volt elérendő, ezen évet részben az innsbrucki theolog. fakultáson, részben pedig az örök városban, Rómában, a vatikáni hittani karnál töltötte, hogy itthon szerzett tanulmányait betetőzze s ezt oly sikerrel tette, hogy méltónak találtatott az egyházi jog tudori rangjára, melyet kitüntetéssel nyert el. Hazájába visszatérvén, Kaloecán vette fel az egyházi rend szentességét, Majorossy felszentelt püspök öméltósága kezeiből. Az ifjú áldozár a papi tanulmányok mellett az európai művelt világ-nyelveket, a németet, franciát és olaszt is teljesen elsajátította, s most már mint a legszebb reményekre jogosító, e mellett finom modoru és szelid lelkű ifjú pap kezd meg munkálkodását, az apostoli lelkű békéi plébános, Kuts János oldalán. Jóakaró ismerőinek szívéből szölok, midőn Isten áldását, erőt és kitartó egészséget kívánok neki a szép, de nehéz pályán. * *

Felső-Szent-Ivánról írják, hogy a 3 év óta vajdó tagosítási ügy végre-valahára befejezést nyer, a főérdem minden esetre Baky Gedeon szabadkai kir. törvényszéki bíró uré, aki nagyszerű szakértelemmel, rövid, de igazságos végzés és határozatokkal a nagynak felfújt panaszokat teljesen megszüntette, a tagosítást ellenző és a más hátán élőkön szerető kisebb birtokok csoportját ismert tapintatosságával a tagosítás eszméjének annyira megnyerte, hogy egyetlen-egy elégedetlen sincsen. Ha a nép áldása foga, akkor t. Baky kir. törvényszéki bíró ur mathuzalemi kort fog érni. Adja Isten. — Községünkben a havi 8 frrtal díjazott konstáblerek egy kiszolgált vén zsendár vezetése mellett, azelőtt napirenden volt tolvajlásokat, házasságok és lopásokat teljesen megszüntették, noha régebben is 8 fellelő ör volt, mégis óriási különbség a jelenlegi, szinte 8 örrel fentartott közbiztonsági állapot a multéhoz viszonyítva; hátha a várva-várt vármegyei rendőrség életbe lép, bizony boldog lesz Slavónia, mert a java mind odaparkodik tőlünk.

Hódsághról írják: Városunkban nagy és általános az öröm, mert hír szerint már decemberben megkapjuk, ami után évek óta áhítozunk, a telekkönyvet. Ennek elnyerésére egy a község, mint különösen a takarékpénztár is nem csekély áldozatot hoztak, az első a helyiségnek kibérlése, a második annak bebutorozása által. Ugy hírlik, hogy az ebbeli szerződéseket a közügyért buzgólkodó szeretett járásbírók Jusics, már fölterjesztette az igazságügyminiszter urhoz s így biztosra vesszük, hogy az őszön megnyílnak a telekkönyvi hivatal. Hála érte országos képviselőnk, Dr. Vojnits István buzgó közbenjárásának s mindazoknak akik értünk lépéseket tettek.

Gyászír. Lindemayer Gyula, Uj-Palánka község érdemes győztese, hosszas betegeskedés után elhunyt.

Apatinból írják: Szerdai bucsúnk, mint minden évben, ugy az idén is tömémenten sok vendéget hozott városunkba s az utcák viselete, nyelve és színeze bábéli tarkaságban pompázt. Szeretett plébánosunk, a helybeli egyre szaporodó magyar értelmiségre tekintettel, gyönyörű magyar szent beszédet tartott, mely a muzsikás és nagy asszisztenciával végzett egyéb templomi ünnepek között — nekem legalább — legjobban tetstett. Mert mutatja egyrészt, hogy az apatini értelmes nép nem félti templomát a magyar szótól, másrészt pedig némi kárpótlás a magyar szónak eme térfoglalása azon veszteségekkel szemben, melyeket némely, az apatiniál kevésbé alkalmazkodó plébániák szenvedett és — sajna! — még mindig szenved. Emec szent beszéd után a tűzoltók a templom hátszobában sorakoztak. Itt dr. Kék Lajos ügyvéd, tűzoltó főparancsnok, szép alkalmi beszéd kíséretében nyújtotta át mintegy 60 tűzoltónak az országos tűzoltói szövetség indítványára s a magas kormány helybenhagyásával készült 5 éves szolgálati érmeiket, kiemelve, hogy mióta (1878. dec. 20-tól) az egyet áll, 46-szor volt alkalma a tűz által veszélyeztetett élet-s vagyontárgyakat megoltalmazni s elém azt, ami ezelőtt sohasem mutatkozott, hogy 2-3 háznál többet a legveszélyesebb viszonyok között se rombolhatott le a bőszeleim. Kívánta bajtársainak, hogy emberbaráti törekveiket a közelméréstől kísérve, még soká folytathassák. Ezután Ámon József beszélt hason szellemben nemettil s megtörtént az érme felütése. A szép ünnepegy nagy közönség nézte végig. Általában olyan külső fényt, a rendezésben olyan átgondolt tervszerűséget, mint Apatinban, még nagyobb városokbeli ünnepeknél is alig látni. A tűzoltók elvonulása egyfelől, másfelől a vadászszad felsorakozása, a közönségnek a tereken való megosztása stb. mintaszerűnek mondható. Amilyen szép volt ezen rend, éppen olyan kiáltó ellentétet képezett hozzá a teljesen szabályozatlan, s ugy látszik, még divatba nem jött községi közrendészet. Az egész fötérén, a központi iskola körül valóságos önkénytelen dinnéhéj-koresolyákon csuszkált az ember. A verklesek, mintha csak kongresszust tartottak volna, mindenféle nációból összesereglettek. Továbbá ahány naplopó cigány kóborol a bácsi erdőből Bezdánig és Rác-Militistől Szöntáig, az mind kivonult pereputy-tystól, egymásnak adogatván utcahosszant a kilincseket. Végül a koldusok légióját említem, melynek számát még odavetve sem merem megadni. Képviselve volt minden branzs, az óbégató taligás koldustól az óriási olvasóval nyakában botorkáló sántáig; vakkoldusok, fiatal menyecskeket vezetve, két-három apró gyerekkel, akik szintén ezen legjövendőbb háziiparra készülnek. Legjövendőbb azért, mert ehhez tőkebefektetés nem kell s így ami befoly, mind tiszta haszon. Voltak még feszültes, tapogató, csuszó-mászó, gugas, egy és két mankós, énekes, néma, nyavalyatörős, orbános, ekémás, lábatlan, kezetlen, bünfekélyes és kétféjű koldusok. Ugy-e, milyen kínos csak olvasni is róluk? Hát még együtt látni ennyi szerencsétlent és lépten-nyomon megundorolni tőlük! És lám, ezen undortól, ezen min-

den emberi érzést keresztre feszítő rémlátványtól se rendőr, se csendőr, se semmiféle hatóság nem iparkodik megszüntetni a közönséget! Mily arculverése ez a humanitáshoz, mily kárhóztatni való erkölcsmetelyezés, milyen nyilvános Sodoma és Gomorra! Estefelé e szálnalmas alakok szanaszét heverték, részegen s oly helyzetekben, melyek kieszűfolnak minden erkölcsiéget... De fogjuk be szemünket s forduljunk az élet szebb feléhez!... Az új Bürger-Kasino szép bált rendezett, melyből azonban hiányzott az intelligencia. Más években egész Apatin együtt mulatott ilyenkor a meghosszabbították a régi jó egyetértést egy újabb évre. Most az elszakadtak már külön mulatnak s „Bürger“ címmel vélik magukat izolálhatni; mintha bizony ma nem volna minden lakosa a hazának magyar „Bürger“. Igen szép és összevaló kis farság mulatott a dr. Schmausz Antalék szalonjában s a kedélyes „szerény“ vacsora nagy elitékránzhenné nőtte ki magát, melyben a kedves háziaszony és a bájos Turkovits Vilma mint házi kisasszony ragyogtak szeretetreméltóságuk fényével. A bucsú folytatása, különféle herantásu halászevek és macskanyöszörök (Katzenjammer) képesében tegnap folytatódott, melyekről bővebbet — a kijózanodás után.

Vasuti menetrend 1888. évi június hó 1-től.

Szegedről Eszékig.		személyv.	személyv.	vegyes v.
Szeged	indul	7.50	11.44	8.50
Horgos	érkezik	8.29	12.25	9.36
Palics	érkezik	9.04	1.00	10.15
Palics	indul	9.06	1.02	10.17
Szabadka	érkezik	9.24	1.20	10.36
Szabadka		személyv.	vegyes v.	vegyes v.
Szabadka	indul	2.10	5.40	6.40
Tavankút	érkezik	2.35	6.15	7.20
Bajmók	érkezik	2.55	6.40	7.49
Militics	érkezik	3.25	7.25	8.42
Zc ubor	érkezik	3.47	8.05	9.27
Szt. Iván	érkezik	4.08	8.36	10.02
Szóna	érkezik	4.22	8.55	10.24
Gombos	érkezik	4.34	9.11	10.43
Erdőd	indul	5.25	10.40	11.43
Dálya	érkezik	5.39	11.29	12.37
Dráva-Szarvas	érkezik	5.56	11.50	13.30
Eszék	érkezik	6.18	12.21	14.03
Eszéktől Szegedig.		személyv.	vegyes v.	vegyes v.
Eszék	indul	8.26	3.46	11.31
Dráva-Szarvas	érkezik	8.54	4.23	12.03
Dálya	érkezik	9.15	5.05	12.38
Erdődre	érkezik	9.31	5.24	13.06
Gombosról	indul	10.21	6.24	13.56
Szóna	érkezik	10.36	6.46	14.39
Szt. Iván	érkezik	10.51	7.09	15.29
Zombor	érkezik	11.19	8.10	16.39
Militics	érkezik	11.35	8.38	17.33
Bajmók	érkezik	12.12	9.37	18.10
Tavankút	érkezik	12.30	10.02	18.32
Szabadka	érkezik	12.55	10.42	19.05
Szabadka		személyv.	vegyes v.	személyv.
Szabadka	indul	2.35	5.35	6.34
Palics	érkezik	2.53	5.54	6.52
Palics	indul	2.55	5.56	6.53
Horgos	érkezik	3.34	6.35	7.31
Szeged	érkezik	4.13	7.16	8.10
Zombortól Budapestig.		gyorsvonat	személyv.	vegyes v.
Zombor	indul	6.59	11.19	8.10
Szabadka	érkezik	9.05	12.55	10.42
Szabadka	indul	9.46	2.25	11.22
Kelebia	érkezik	10.11	3.03	12.14
Kis-Szállás	érkezik	10.59	4.12	13.54
Kis-Körös	érkezik	11.06	4.21	2.09
Kis-Körös	indul	1.25	7.30	6.50
Budapest	érkezik			
Budapesttől Zomborig.		személyv.	gyorsvonat	vegyes v.
Budapest	indul	8.00	2.40	9.15
Kis-Körös	érkezik	11.05	4.52	2.08
Kis-Körös	indul	11.17	4.59	2.23
Kis-Szállás	érkezik	12.28	5.48	4.09
Kelebia	érkezik	12.46		4.37
Szabadka	érkezik	1.02	6.12	5.00
Szabadka	indul	2.10	6.40	5.40
Zombor	érkezik	3.47	9.27	8.05
Szabadkától Belgrádig.		expressv.	vegyes v.	gyorsvonat
Szabadka	indul	8.54	1.46	6.24
Csantavér	érkezik		2.29	6.37
Topolya	érkezik		3.05	7.02
Hegyes-Feketehegy	érkezik		3.42	7.17
Vérbász-Kula	érkezik		4.11	7.31
Ó-Kér	érkezik		4.39	7.46
Kiszér	érkezik		5.06	8.29
Ujvidek	érkezik	10.49	5.55	8.23
Zimony	érkezik	12.18	9.04	9.55
Belgrád	érkezik	12.32	10.10	11.35
Belgrádtól Szabadkáig.		expressv.	gyorsvonat	vegyes v.
Belgrád	indul	2.30	5.35	6.16
Zimony	indul	2.44	6.00	6.30
Ujvidek	érkezik	4.16	7.39	8.17
Kiszér	érkezik		8.10	10.30
Ó-Kér	érkezik		8.25	10.57
Vérbász-Kula	érkezik		8.39	11.30
Hegyes-Feketehegy	érkezik		8.57	11.55
Topolya	érkezik		9.14	12.36
Csantavér	érkezik		9.14	1.04
Szabadka	érkezik	6.01	9.34	1.45
Szabadkától Bajáig.		vegyes v.	személyv.	vegyes v.
Szabadka (vendéglő)	indul	5.45	2.45	
Csikéria	érkezik	6.32	3.20	
Bács-Almás	érkezik	7.18	3.52	
Bikity-Borsód	érkezik	8.02	4.26	
Baja	érkezik	8.52	5.02	
Bajától Szabadkáig.		személyv.	vegyes v.	vegyes v.
Baja	indul	10.26	6.50	
Bikity-Borsód	érkezik	11.05	7.51	
Bács-Almás	érkezik	11.45	8.47	
Csikéria	érkezik	12.10	9.21	
Szabadka (vendéglő)	érkezik	12.40	10.00	
Kis-Körösől Kaloecáig.		vegyes v.	személyv.	vegyes v.
Kis-Körös (vendéglő)	indul	11.37	5.10	
Keel	érkezik	12.12	5.38	
Óreg-Csertő	érkezik	12.44	6.05	
Kaloeca	érkezik	1.11	6.28	
Kaloecától Kis-Körösig.		személyv.	vegyes v.	vegyes v.
Kaloeca	indul	9.25	2.14	
Óreg-Csertő	érkezik	9.49	2.43	
Keel	érkezik	10.23	3.25	
Kis-Körös	érkezik	10.46	3.52	

Észrevétel. A kövén nyomott számok az esti 6 órától reggeli 5 óra 59 percig terjedő éjjeli időt jelentik.

A vonatok közlekedési ideje a budapesti idő szerint van kitüntetve.

Egy öreg szerb polgár aláírásával a következő (német) levelező-lapot kaptuk: Hétfőn van az ország védőszentjének ünnepe. Legyen szives b. lapjában odahatni, hogy azt a zombori kereskedő világ is megülje az üzletek becsukása által. Így volt ez a Bach-korszakban is — parancsszóra, legyen így az alkotmány alatt önként stb. (Nézetünk szerint azon üzletlajdonos urak, akik ezen kegyeletes tartozást érzik, csukják be üzleteiket; akik pedig nem érzik, hagyják nyitva. A többség eljárását a kisebbség bizonyára követni fogja, ha most nem is, de jövőre. A földolog az, hogy itt is, mint másban, mindenki elsőnek lenni törekedjék; mert egyszerre csak parancsszóra csukódnának be a boltok, de hát ezt a vezényszót a törvényhozás a műveltségnek és kegyeletnek szabadjára hagyta. A szerk.)

A városházán a gazdasági és pénzügyi bizottság csütörtökön d. u. igen érdekes és látogatott ülést tartott, melyen a f. hó 21-én tartandó közgyűlés némely fontos tárgya esett át a vita tisztító tüzén. Fő vitapontul szolgált a gör. kel. és izr. hitközség kérvénye a kvóta (városi iskolasegély) fölemelése iránt. Hangsúlyoztatott ugyan több oldalról, hogy a törvény betűje szerint egyik félnek sem járna újabb segély a közpénztárból; azonban méltányossági tekintetekenél fogva a szerbeknek 700 frt, a zsidóknak 150 frt hozott javaslatba.

Titelről írják: A helybeli kath. hitközség új lelkésze alig tíz hónap alatt megújította a templomot s orgonát, új kálváriát építtetett. Általában a hitélet és külső csin emelése körül Kirschbaum Lajos plébánosunk rövid idő alatt több érdemet szerzett, mint némely lelkipásztor egész életén át. Isten éltesse!

Hirdetmény. Bács-Bodrogh vármegye alispánja részéről az ennél közhírré tétetik, miszerint a Ferencsatorna jobbparti Delta lecsapoló társulat elnöke, a nevezett társulatot elárasztó belvízek levezetése tekintetéből a VIII. kerületi m. kir. kulturmérnöki hivatal által 135/1884. szám alatt kidolgozott tervek szerinti ásatási munkálatoknak fogantatva vételét előzolja, mi végből a terveknek 30 napi közszemlére leendő kitételét, a tárgyalási hatánapnak kitételét és ennek utána a vízjogi törvényben előírt hatósági engedély okirat kiadását kérelmezi. Tekintve, miszerint a benyújtott folyamodás és terv, a vízjogi törvény és az erre vonatkozó rendeletek kívánalmi értelmében van szerkesztve és hogy a nevezett hivatalnak f. évi augusztus hó 9-én 664. számú vélemény előterjesztése szerint a tárgyalás alapjául elfogadhatónak ajánlatik; emélfogva a szóban levő műszaki okmányokat az 1885. évi vízjogi törvény XXIII. t. c. 74. §-ának rendelkezéséhez képest a 8 napi közzétételi időnek lejártá után folyó évi augusztus hó 22-től számítandó 30 egymásután következő napon, vagyis folyó évi szeptember hó 20. napjáig bezárólag azon hozzáadással teszem ki közszemlére, hogy a vonatkozó műszaki okmányok Hanke Imre vármegyei aljegyző urnál a délelőtti és délutáni hivatalos órák alatt mindenkor betekintheők és hogy az azokra vonatkozó észrevételeket és kifogásokat az érdekeltek ugyanazon idő alatt az alispáni hivatalnál írásban vagy a tárgyalás alatt szóval annál is inkább adják elő, mert ellenkező esetben a beadandó észrevételek figyelembe nem fognak vétetni, hanem a határozat további meghallgatásuk nélkül fog meghozatni. Megjegyzem végre, hogy a tárgyalás folyó évi szeptember hó 24-ik napján (hétfőn) d. c. 9 órakor Kula községében fog megtartatni. Zomborban, 1888. évi augusztus hó 12-én. Az alispán helyett: Karácson Gyula, főjegyző.

Adatok Petőfi halálához.

Köztudomásu dolog, hogy Petőfi halála kérdése mai napig sincs tisztába hozva. Alig pár éve, hírlapilag közölve volt, hogy őt Szibériában számítzva látta valaki; rendszerint pedig a segésvári csatasíkra teszik az ő elesét.

Ezen találgatásokkal szemben nem lesznek érdektelenek a következő részletek.

Az 1858-ik évben, midőn a jelenleg is fennálló bádeni nagyhercegség fővárosában, Karlsruheban, a gépészmérnöki pályának megtanulása végett utaztam, sok és más politikai körülmények következtében — az 1859. évi olasz, francia és osztrák hadjárat — a melyeket itt részletesen felsorolni nem akarok, az egyetemen végzett tanfolyam után 1860. évben Temesvárra szüleimhez visszatértem.

Midőn Temesvárott az indulóháznál kiszállottam, már édes anyám várt, azon meglepő hírel, hogy az akkori „Serbische Wojwodschafft und Banat“ rendőrfőnöke, Leiser, nem akarván rendőri feltűnést kelteni, meghagyta neki, hogy ha megérkezem. másnap reggeli 9 órára nála okvetlenül megjelenjek; mert a bécsi rendőrimiszteriumtól jött parancs következtében engem vizsgálat alá kell helyezni.

Másnap édes anyámmal oda menvén nevezett rendőrfőnökhöz, a bécsi rendőrimiszteriumtól vett parancsot nekiünk felolvasta, a melyben Kossuth és Klapka proklamációi terjesztése és más különféle politikai okok miatt a legszigorubb vizsgálatot ellenem folyamamba tétetni elrendelte.

A rendőrfőnök erre engem megkérdezett, hogy valljam be, mi igaz mindezen ügyekben? En arra azt feleltem, hogy tessék magához br. Pilott akkori karlsruhei követhoz fordulni, majd az fogja értesíteni, hogy mitéle szerepet játszottam én ott, mint magyar ifjú?

Erre kijelentette nekem, hogy én, miután szüleim a nem messze levő Szt.-Andráson laknak, oda vissza nem mehetek, hanem ott Temesvárott vegyek lakást és engem ezuttal az ügy további lebonyolodásáig rendőri felügyelet alá tesz, azon utasító megjegyzéssel, hogy vigyázzak magamra,

mert minden lépten-nyomon egy spicli leend körülöttem és hat hét múlva ismét jelentkeztem nála.

Ily helyzetben lévén tehát, a mennyire lehetett, kerültem a társadalmi találkozásokra.

Egy esetben azonban mégis este felé elmentem az akkor úgynevezett Kremling-féle sörcsarnokba, egy külön asztalhoz ültem és egyedül sörözgettem.

Nemsokára azonban eme magányomat megzavarta egy, Nagy-Szebenben született, Hertlein nevű, az akkori Landesgerichtnél szolgálatban levő börtönfelügyelő, szolgálati ruhájában.

Köz tudomású dolog az, hogy akkoriban az összes Bánság rendőrei, zsoldárjai és katonasága, azon hirre, hogy Perczel Mór Szerbián keresztül Páncsován át a Bánságba hatolt, nagy hajszát űztek ellene.

Az én német sógorom tehát ez ügyet beszéd tárgyává tette és ekkép kezdé meg magyarul: „No uram, nem ismerem magát, hanem csodálkozom és megmondhatom önnek őszintén, hogy ez az egész rendőrség vagy bolondok vagy szamarak; ők keresik Perczelt, mikor én biztosan tudom, hogy őt Szebenben a kaszárnnyában (hogy melyikben, nem emlékszem) kilencedmagával felakasztották; azt a kilenc szeget még mai napig is a kaszárnnyában feltalálhatni egy nagyobb szobában, meg is tudnám mutatni.“

En erre azon megjegyzést tettem, hogy talán a névre vonatkozólag csalatkozik, mert Perczel Mór, a volt 1848-as tábornok, még él és a külföldön tartózkodik; talán Petőfi volt annak az egyéneknek a neve? Erre ő azt felelte hamarjában, hogy: „igen-igen, az urnak igazsága van, úgy hívták; ő volt az országának legnagyobb revoltánsa.“ Mire én azt kérdeztem: mikép tudja ezt bebizonyítani? Erre ő azt felelte, hogy ő akkoriban Nagy-Szebenben a császári hadseregnél mint őrmester szolgált és az auditoriátusnál volt beosztva.

Ekkor történt, hogy a segesvári csata után egy szalmával fűdött ökrös szekéren, katonaságtól körülvéve, egy fiatal, aranygaliéros megsebesített, mint mondták a legnagyobb revoltánst, bevitték Nagy-Szebenbe.

„Ezen veszedelmes foglyot — folytatá — az auditoriátus épületében egy külön szobában elhelyezték, az ajtó elébe két őrt állítottak, az orvosok, törzstisztek és más nagyobb rangúak kivételével senkinek még közelébe sem volt szabad menni; így tartott az egy ideig, amidőn halottunk, hogy az országának legnagyobb revoltánsa felgyógyult és most haditörvényszék elé állították. Minthogy én, mint már említettem, az auditoriátusnál voltam beosztva, csakugyan a haditörvényszék elé állított fogoly ügyében mint tollvezető lettem kirendelve.

Sok mindenfélét hoztak ellene fel, nem is lehet azt mind itt elmesélni, csak annyit mondhatok becsületeszavamra, hogy kilencedmagával kötél általi halálra lett elítélve és az, az én jelenlétemben is a fentnevezett kaszárnnyában végére is hajtattott rajta; ő volt az utolsó, akivel elbántak.

Erre azután éjszaka idején mind a kilencet ökrös szekereken, katonaságtól körülvéve, amint hallottam, a nagy-szebeni sáncokba vitték és eltemették.“ Eddig a mi párbeszédünk.

Hogy Hertlein, akkori börtönfelügyelő és talán most is Temesvárott élő ember nekem így adta elő az egész ügyet, bizonyítom alulírott saját aláírással és hogy mindezt Jókai Mór nagy hazámfiának az ide mellékelt vévény alapján megírtam 1880-ik évben Ujvidékről. Erre ő azt válaszolta a „Hon“-ban: Oly régi a dolog, hogy ebben az ügyben már vizsgálatot megindítani nem érdemes.

Vajjon a nagy-szebeni akkori vérbiróság irattárában nem lehetne-e utána kutatni ezen, tengeri kigyóként fel-felbukó vitakérdésnek? Szilbáson, 1888. évi augusztus hó 10-én.

Csongor Mór,
mérnök
és nyug. honvéd főhadnagy.

Egy szomszédos római telep.

Hazánk Dunántúli kerülete helyén terjedt el Pannonia római tartomány. Északon és keleten a Duna, nyugaton Noricum, délről megközelítőleg a Száva határolta. Többnyire illir, helyközt kelta törzsek lakták. Augustus Octavianus, a nagy Caesar utóda, 35. és 34-ben Kr. szül. e. hódította meg részben ezen tartományt, Sisciát is hatalmába kerítve, a mai Sziszeket, hol a római uralomnak számos nyoma maradt és nagy pénzverő hely is volt. Követője Tiberius imperator a pannonok, vagy paeonok, Kr. sz. u. a 9. században szervezett felkelését, Germanicus segítségével levervén, köztük számos római gyarmatot telepített; Traján császár alatt pedig a rómaiak a Dunáig nyomultak elő. Ekkor keletkeztek Brigetio (Komárom), Hadrian alatt Aquincum (Ó-Buda, hol Torma Károly ásatásai európai feltűnést keltek) és Mursa, a mai Eszék. Ama erődtornyok, melyek Mursa és Aquincum között kelet-

keztek, kiválóan védelem miatt emeltettek, mivel a szomszéd barbárok, jazigok, szarmátok nem egyszer kísérlették meg Pannoniába betörni. A rómaiak az ötödik századig tartották megszállva Pannoniát, mikor is II. Theodosius keletromai császár ezen tartományt a hunoknak átengedte; góthok, vandálok, avarok és szlávok követték őket s utóbbiak egészen a honfoglalásig tanyáztak itt. Ez rövid foglalata Pannonia történelmi viszonyainak.

Ezuttal a rómaiak egy kisebb, kevésbé ismert gyarmat-erődével akarok foglalkozni, mely megyénk is kiválóan érdekli. Az Aquincum-Mursa közti vonalon feküdt Vonatiamo is, mely tekintélyes római gyarmat, castrummal és vérhellyel is bírt. Ezen colonia a Duna jobb partján feküdt, a mai kis-köszeghi, azaz batinaí fensíkon. A Fabula Peutingeriana erre nézve kétségekben nem hagyhat. Mommsen szerint ezen vidéken és Eszéken is a breucok törzse lakott, mely nézetet kivált az itt talált és a nemzeti muzeumban levő római feliratos téglakő bizonyít. A felirat a következő: COH VII BR = Cohors VII-a Breucorum. Ezen cohors tehát az itteni népből alakított.

T. Claudius a Duna mentén számos castrumot épített; utána Vespasianus tökéletesbitette a védelmi vonalat, sőt a folyam balpartján is erődített. Lehetséges, hogy a Vonatiamo előtti Duna balpartján talált római építmények az ő korából valók.

A fennemlített feliraton kívül a következők ismeretek előttem: LEG II AD = Legio II-a adjutrix, úgynevezett segédlegio, és COH II AST = Cohors II-a asturiorum, mely spanyol cohors volt. A legio secunda adjutrix Pannoniában magában alakult. Nero halála után Vespasianus által Germaniába és a harc befejezte után Britanniába rendeltetett; Domitianus alatt ezen legio visszakerült Pannoniába. Az asturiai cohors a IX. hispaniai legióba tartozott, Vespasianus alatt Britanniában harcolt, de Uberacum mellett széjjel veretett. Ugyancsak a nemzeti muzeumban található még a következő batinaí köfelirat: LE VI PF = Legio VI-a Pia Felix s így ezen legio is Vonatiamon állomásozott.

Ezen római gyarmat és erőd meglehetősen kiterjedésű volt. A mai úgynevezett Leányvár várossal római castrum és kizártnak tehető török eredete. Ezen fensík kinyúló része az észak felé terjedő lapályon messze kimagaslik és a mohácsi vésznel is szerepelt. A tulajdonképeni római telep inkább a castrum körül feküdt, a mellette elterülő völgyekben, tehát a fensík északi részén. Innét a szurdok felé számos cserép és téglajelzi a gyarmat kiterjedését. Bizonyosra vehető a számos leletek után ítélve, hogy Vonatiamo sűrűn lakott hely vala.

Különösen sok érem jut itt napvilágra, a földmésásokban sokszor találni pénzt, leginkább bronz-, réz- és ezüstből valót. A pénzek avers oldalán a császárok mellképe körül van a körirat és hátlapján egyes mithologiai alakok, mint Nike, Victoria stb. Chronológiájuk Traján idejétől egészen Konstantinus és Valentinianus idejéig terjed, tehát közel 250 esztendővel ölelik fel. Sokszor igazán ritka ép és tiszta példányokra akadni, így a Lic. Licinus, Valerianus, Virtus Probi idejéből valók. Főleg Sisciában verettek, de találtam más provinciáit is, pl. Numidianus egyhábitlan érme. Az ott talált érmek nagy része a nemzeti muzeumba került, de egyes gyűjtők is szép számra tettek szert.

Nagyjában elmondtunk mindent, mit a római időre vonatkozathattunk. De csalatkozni fog, aki azt hiszi, hogy minden lelet római. A római gyarmat előtt ott nagy őstelep létezett. Tudvalevő dolog, hogy a rómaiak a fenálló barbár telepeken építkeztek, melyek ismét sokszor praehistorikus talajon keletkeztek és Vonatiamóról is ezt mondhatjuk, és ennek folytán különféle telepek, temetők stb. jutottak egymás felé vagy mellé. E szerint a leletek is különböző népeknek tulajdonítandók s csak szorgalmas ásatás által lehet az egyes lelhelyeket egymástól különválasztani, mint pl. ez Lipp Vilmosnak sikerült Keszthely környékén. Ha valahol, úgy Batinán a viszonyok kombináltak.

A római telepen és mellett több praehistorikus véső, balta, kőkorszaki szarvasagancs tárgy találtatott; kö-, bronz- és rézkor képviselve van. Sőt Schwerer János ur, ki ezen cikkemhez több adattal járult s ezért nem mulasztom el itt köszönetet mondani, öntömintákat is küldött fel a nemzeti muzeumnak. Ezen praehistorikus telep inkább a fensík déli oldalára terjed. Itt találtak a legtöbb urnák, melyek hamuszűnek és rosszul égetett agyagból készültek, sokszor égett csontot tartalmazva; pénzdarabot még nem találtak ezen urnákban. Előfordulnak itt kisebb ampullák, tányéralakú tálas s rajtok még a baromfimaradványok oda tapadva. A cserépedények különböző korból valók; van, a melyik korongon készült, más része kézműves munka; utóbbi fajtából ne-

kem is egy furcsa alaku edényem van, kivitele primitív.

A castrum közelében az urnaleletek sokkal ritkábbak; de itt meg több sírra akadtak, pusztá csontvázakra mellékletek nélkül; fordult elő téglalapokkal kifalazott sír is, melyben a csontváz mellett ételholmi és ivóedény feküdt.

Feltűnő itt is ama temetkezés, mely egy a folyamok és belvizek mellett lakó népre jellemző. Már Herman Ottó figyelmeztetett az úgynevezett hálónehezékre, kisebb-nagyobb agyagból égetett kőgömbökre, melyeket nekem a gyulafalvi és zombori sírleletekben is sikerült fellelnem s így itt is bizonyíthatni, hogy Vonatiamo helyén az őskorban halász nép lakott. Ezek után több-kevesebb bizonyítékkal elmondhatni, hogy három különféle néptörzs lakhatta huzamosabban ezen helyet: 1. egy halászzal foglalkozó néptörzs, mely falazás nélküli sírokba temetkezett; 2. egy, mely halottjait elégette és porait urnákba helyezte; 3. a római gyarmatos nép. Vajjon Mommsen, a híres történetíró „breuci“ nevű népének a 2. pont alatt jelzett temetkezési mód tulajdonítható-e, e felett érdekes elmefuttatás megengedhető, de több sem. — Szolgáljon e cikk ismertetésül és utmutatásul a régészkedő dilettansoknak, talán akad valaki, kinek telik ideje az itt talált összes régiségeket regisztrálni és leírni.

Thim József.

Az örökös főispánságokról.

(Dr. Hajnik Imre tud. akadémiai felolvasásából.)

Hogy mikor lett a bácsmegyei főispánság a kalocsai érsekséggel kapcsolatba hozva, pontosan meghatározni nem lehet. A kalocsai érsek már korábban, mint hogy Bácsmegye örökös főispánja címmel élt, t. i. a XV. század közepe táján „locique eiusdem Colocensis Comes perpetuus“nak írta magát, talán azért, mert Kalocsa ez időtájt vári jelleget nyert. A bácsi főispánoknak reánk jutott sora is tanúsítja, hogy az Árpád-és Anjoukorszakban, de még a XV. század elején is e megye főispánságát világiak viselték. Pray György ugyan azt állítja, hogy örökös főispánsága 1464-ben szállott át a kalocsai érsekre, de állítását mivel sem igazolja. A kalocsai érseknek e jogát először említve II. Ulászlónak Som Jósá temesi főispánhoz 1494-ben intézett levelében találok, melyben a király a kalocsai érseknek a bácsi főispánságra vonatkozólag adott kiváltságleveléről szól, de a melyről, nem jutván tudnillik reánk, nem tudatik, vajjon az csak megerősítő vagy pedig egészen új jogot adó kiváltságlevel volt-e. Mindenesetre azonban ez oklevél már akkor fennálló gyakorlatot szentesített, mert a király annak kiadása okán azt említi, hogy mások előadásából értesült, hogy a kalocsai érsek e főispánságnak mindig birtokában voltak; oly állítás, mely ugyan történelmileg nem igazolható, de legalább is a bácsi főispánságnak a kalocsai érsekséggel már a XV. század folyamán véghez ment egybekapcsolásáról tanuskodik.

Bácsmegye török kézre jutásával annak főispánsága is elenyészett és a kalocsai érsek ismét csak a „locique eiusdem Comitum perpetui“ címmel élt. A visszafoglalás után I. Lipót a bácsmegyei főispánságot, melyet már korábban ideiglenes joggal a kalocsai érsekre ruházott volt, 1698. okt. 16-án újból örökösen csatolta a kalocsai érseki székhöz. Azonban a kapcsolat nem is egy egész századig, t. i. csak 1776-ig tartott, midőn gr. Batthyányi Józsefnek a kalocsai érseki székről az esztergomira történt áthelyezésével, az év elején gr. Hadik András lett Bácsmegye főispánjává, mi által a bácsi főispánság, melyre vonatkozólag, mond a kancellária fölterjesztésében, a szent királyoktól származó privilegiumot, mint azt a törvény kívánja, felmutatni nem lehetett, a kalocsai érseki széktől újból elválasztott. És Batthyányinak az érseki székből utóda br. Patachich Adám, azon fölterjesztésében, melyet a kalocsai érsekség több sérelme ügyében 1776. február 12-ről a trónhoz intézett, a főispánságnak az érseki széktől, melynek kiváló díszét képezte, elszakítása felett megnyugvását fejezte ki, miután, mond, ez világi ügy, mely a lelkiismeretbe nem vág és kizárólag a fejedelem kegyétől függ, ki számtalan eszközzel rendelkezik, hogy ezt másé képeztesse.

Az 1791-iki országos bizottság előtt gr. Kollonics László kalocsai érsek ugyan ismét igényt emelt a főispánságra, de azzal áthatni nem tudott.

Torzsa községének magyarosodása.

A mindennapi tapasztalat bizonyítja, miszerint rendszeren oly emberek nyilatkoznak becsürelőleg mind arról, a mi magyar, kik nemzetünk nyelvét nem bírják. Ebből csak az a tanulság, hogy az olyan, ki nem átalotta kiesnyilőleg nyilatkozni intézményeinkről, iparunkról, államrendszerünkéről, bizonyára nem teszi akkor, ha nyelvünk birtokában van, melynek segítségével megértene sok olyant, miről előbb téves fogalmak voltak és nem sütyedne oly hamar a lelketlen igazatoknak szárandó áldozatává, továbbá nem adna feltétlen hitelt más nemzetiségű fanatikus újságírók szánt-szándékkal ferdített és rosszakaratú cikkeinek.

Ha az a ruthén, oláh, tót vagy német atyánkfia

¹⁾ Már 1444-ben. Hazai oklevél. (Dezsöffy) 408. l. Későbbi példa 1477-ből Varga F.: Szeged város története. Szeged, 1877. 257. l.

²⁾ Pesty: Elltánt vármegy. I. 72. l. Hogy ezen cím nem jelent mindig örökös főispánságot, arról lásd Katona: Hist. Crit. XVII. 677. l.

³⁾ Századok 1871. 439-441. l.

⁴⁾ Specimen Hierarchie II. 45. és 46. l.

⁵⁾ Katona H.: Historia Metrop. Colocensis Ecclesiae. Colocae 1800. 491. l. „Quod quidem eoquoque respectu feceramus, quia intellexeramus, alii quoque referentibus, omnes retro Archiepiscopos semper ipso Comitatus honore gravissos extitisse.“

⁶⁾ Katona I. m. II. 54. l.

⁷⁾ Az okmányt közli Katona I. m. II. 120-122. l.

⁸⁾ De ez alatt sem mindig örökös jognál fogva; péld. Patachich Gábor 1733. a főispánságot csak különös érdemeire való tekintettel személyére nézve kapta. Lib. Reg. 37. 51. l. Hasonlóképp gr. Klobonitzky Per. 1751-ben. Lib. Reg. 42. 144. l.; gr. Batthyányi azonban 1760. Suprem. et Perpetuus Comes-nek nevezetik ki. Lib. Reg. 45. 371. l.

⁹⁾ Kancell. levél. 1776. 462. sz. a.

¹⁰⁾ Katona I. m. II. 363-366.

nem iszonyodna annyira a magyar nyelv megtanulásától, hanem inkább örömet lelné benne, az első sorban emelné önéreztét, másodsorban pedig közelebb vinné őt azon néphez, melynek nyelvét elsajátította, megtanulná néptünk érteni és, a mi fő, tanulna vele érezni!

Az elmondottaknak nagy horderejű fontosságát, már rég belátták Torzsa ág. h. ev. egyházközségének intéző körei és időt, fáradságot, sőt még anyagi áldozatokat sem kímélve mindég azon voltak, hogy forrón szeretett magyar hazánk érdekeit, kis körben bár, de határozottan támogassák, — nyelvét a hitközség egyes tagjaival megkedveltessék és a magyar egység iránti érteket bennök felkelték és folytonosan élesszék.

Felnőtt, megállapodott gondolkodású emberekkel mindig nehezebb ugyan a boldogulás, akármely téren, de annál könnyebb a serdülő gyermekkel. Ebből kiindulva, nem dicsérhető eléggé az egyház derék lelkészeinek, Famler Gusztáv Adolfinak, lankadatlan buzgalma, mellyel az egyház két tanítóját működésében támogatja, — kik hazafias lelkesedéssel azon fáradoznak iskoláiban, hogy a fogékony lelkületű ifjúságot nemes magyar érzelművé, de szóval és tettel is magyarokká neveljék.

Iskoláink helyes, vagy helytelen irányától függ a jövő generáció, — a magyar nemzet sorsa!

Vajha minden német, avagy más nemzetiségű községben iskoláikra, — a haza és az egyház ezen veteménnyel kertiére, — annyi gondot fordítanak s mind azért a mi magyar, épp úgy lelkesednének, mint a mi iparkodó németjeink Torzsán, kik, alig száz éve, még német földön szántottak-vetettek!

A magyar nyelv tanítása körül idáig elért siker a torzai ág. h. ev. iskolákban valóban meglepő, a miről hízegőleg nyilatkozik a „Pesti Hírlap“ egyik száma és Nt. Bierbrunner Gusztáv urnak, a kis-kéri tankertület dékánjának, a bács-szerémi esperesség közgyűléséhez benyújtott iskola-látogatási jegyzőkönyve. A nagyobb gyermekek a következő hat tantárgyat tanulják, hanem magyarul: a magyarok történetét, a földrajzot, számtant, állattant, egészségtant és nyelvtant. A kisebb nevelődek pedig folytonos beszéd- s értelemgyakorlatok által valószínű szókincset gyűjtenek maguknak, mely később a felsőbb osztályokban anyagot nyújt nekik a feldolgozásra. Természetes, hogy nem hiányzik, mintegy fűszerül, a magyar dal és magyar vezényszó sem a testgyakorlatoknál.

A hol még nem régen ritka volt a magyar szó, mint a fehér holló, ott most az utcán magyarul köszönő és játszó gyermekcsereggel találkozunk.

Ezen haladás elismerésre méltó, de még inkább a gyülekezet tagjainak érdeklődése az iskolaügy iránt. A mi ritka eset a maga nemében, valamely község történetében, azt hitközségünk megtette, hogy a mostani, még jó karban lévő iskolaépületet eladta, miután a nép maga (!) iskolai célokra, eléggé alkalmasnak nem találta és helyébe megvette az ev. templom közvetlen szomszédságában lévő nagy koresmát azon célból, hogy oda új és szebb, a kor igényeinek megfelelő iskolaépület emeljen, két tanteremmel, mintaszerű berendezéssel, — minnek megtörténte után egy harmadik tanítót hívand meg, kinek kötelessége leendő két kartársával karöltve csak magyarul tanítani.

Az oroszlanrészt, a házhely megvétele körül való fáradozásban boldogult Tessényi és Famler G. A. lelkész illeti meg. — A hívek közadakozásából nemsokára egybe gyűlt a szükséges pénzösszeg, mellyel a házhely kifizetett.

Történt ez pedig öt évvel ezelőtt, akkor azonban még nem járt le a regáleberlet, miért is egyháznak, — ne hogy a község kárt szenvedjen — mindaddig türellemel várt, de most már elesvén ezen utolsó ok is, — bízunk a megye közegeinek büles belátásában és tapasztalt intézkedésében, mellyel a netalántan előforduló akadályok elháríthatnak és reméljük, hogy azon épület mellett, — melyben Isten igéjét hirdetik, — nemsokára a magyar nevelésnek, a magyar szellemnek egy új csarnoka fog emelkedni!

A tanítói fizetések kiszolgáltatásáról.

Felolvastatták a bajavidéki r. k. tanítóegylet folyó évi gyűlésén, Mandich Mihály tanító által.

Fontosabb és időszerűbb tárgya a tanítók fizetésének kérdésénél a tanítóságra nézve nem letezik.

A mostoha anyagi körülmények súlyát mi tanítók annyira éreztük, hogy szinte megkönnyebbül szívünk, ha e kérdésről részvétellel, rokonszenvvel hallunk csak beszélni is.

Husz éve, hogy a népiszkolai törvény megalkotott. E törvény által a tanítói állás szabályozva lett s a tanítók díjazása, ha nem csalódom, első ízben rendeztetett. Ugyan a díjazást szabályzó kulcs igen mérsékelt, mondhatni csekély vala, de az akkori kezdetleges állapotoknak talán mégis megfelelő lehetett. Azóta a viszonyok azonban igen nagy mértékben változtak. Így p. o. az életmód megrágtult, a pénzérték csökkent, a két és három éves képezdek négy éves tanfolyamakká lettek s a tanítóktól mindig több és több előkészültséget, szak-képzettséget s általános műveltséget követeltek. Szóval 68 óta minden haladt és változott, csak egy maradt meg mint a kőszikla: a tanítóknak 20 év előtt megállapított fizetési minimuma.

Szomorú, mondhatni szegényes körülmény az, hogy 20 év után is nem a csekélyke fizetés felemeléséről, hanem annak rendetlen és késedelmes kiszolgáltatásáról kell panaszkodni. Tisztelet a számos kivételnek, de a panasz sok községre terjeszthető ki.

Avagy talán nem vet-e az sötét árnyat a nemzetre, midőn annak szerény munkásai az amugy is csekély díjaikat a legmértatlanabb módon kapják ki? A napszamos elvégezők a nap munkáját, egész nyugodtan lép a gazda házába, mert bizony tudja, hogy reá a kijárandó bér vár. A hivatalnok is teljes bizonyossággal várja a hónap elsejét; az iparos pedig tartózkodás nélkül tesz bevásárlásokat a megrendelt munkára, mert nem kételkedik, hogy a megrendelő késnek a fizetéssel. Csak a néptanító a kivétel, ki számos helyütt manapság sem juthat keservesen megszóltatott díjához, s így bizonytalanságban kénytelen tengődni.

Ha a tanító megjelen a község háznál és kéri a kijárandó fizetését: hol szép, hol hideg biztatást kap. Az eredmény az ismétlődéseknél is mindig egy, t. i.: „Még

most nincs pénz a közpénztárban, várni kell, míg lesz.“ E szomorító eset ismétlődik kétszer-háromszor, míg végre egy pár hatossal vagy forinttal kiszúrják a szemét s mehet oly utasítással, hogy „most már ne jöjjenek el hamarjában a fizetésért; szóval: ne alkalmatlanokodjanak és hagyjanak békét a községnek, mert van más fizetés is.“ — Így áll még számos községben a dolog. Elég sajnós! Mire visz ez? A perlekedés jóra nem vezet, mert ennek az ily rendetlen községekben hatása nem volna, mint van is erre példa. Tegyük föl, hogy a tanító első ízben nyert is némi orvoslást, de másodízben már az illetékes körök se néznék a panasz ismétlődését jó szemmel. Nem csoda tehát, hogy a tanító utókégre felhagy minden kísérlettel s vár, vár nyomorogva. Ha végre ki is kapja fizetését, annak ily körülmények között százfelé áll utja.

„Ily nyomorú tengés mellett — mond Garamszeghi — mégis mennyi tudományt, mily tiszta jellemet, mily feláldozást követelnek a tanítóktól!“ Valóban nem lehet esodálni, ha a tanító ily viszonyok mellett nemes hivatásának meg nem felelhet s példája által a község műveltségére és erkölcsére nemesítőleg nem hathat s a kedvére alkalmatul lesve, szökik a tanítói pályától.

Sokan, még az intéző körök se hiszik ezen tényleges állapotot, mert van erre törvény, van miniszteri rendelet. Igaz, van! De ez csak papíron van s azzal játszzák ki, hogy „majd ha lesz pénz, ugy is megkapja egyszerre és sokat.“ Köszönöm az ily biztatást, mert az a tanítót a végpusztuláshoz sieteti. Ily biztató tán még megjárta akkor, midőn a tanító maga szántott, vetett; mint zeneértő a falu bandájába állhatott, vagy mint tollforgató firkált, vagy éppen a kántorság mellett a jegyzőséget is végezte. Ez mégis hozott valamit a konyhára. Nem így van ma! A dolog most egészen másként áll. A tanító feladata működni a kimerültségig, hogy — egy francia volt miniszter szerint — „folytonos áldozatokat tegyen, melyeket azok, kiknek szenteltek, alig számítanak be.“

Hogy tehát a tanító az öt terhelt anyagi gondoktól megmentessék s ne csak örvőt boldogíthassa, hanem minden erejét minél nagyobb örömmel a nevelés és tanítás magasztos ügyének, a haza, az emberiség jólétének előmozdítására szentelhesse: minden kitalálható módot és eszközt fel kell használni, hogy a tanítók kivétel nélkül mindenütt rendszeren és pontosan kapják ki a napról-napra megilletéshez mért, de keservesen megszóltatott fizetéseiket.

Mind ezek céljából: 1. rendezni kell a tanítók fizetését úgy, hogy mindenki közpénzben kapja azt ki; 2. a fizetés havi részletekben pontosan szolgáltatassék ki.

Míg az előbbi sok kellemetlenséget háritana el, addig az utóbbi a jelen viszonyoknak a legmegfelelőbb mód lenne s felette jótékonyan hatna a tanítóra, mert rendszeren jutván pénzéhez, azt célszerűen, szükségleteinek megfelelően oszthatja be. Előre nem látható eset bekövetkezével pedig nem oly könnyen jönne zavarba. A negyedévenkénti fizetés kiszolgáltatása nem célszerű, mert sok okot szolgáltat a tanító és község közti surlódásra.

Kivánatos és égetően szükséges földeleg a köz-költség ügyeit gyökeresen rendezni, ott, hol az még így nincsen elintézve. Ettől függ a tanítók fizetésének rendszeres kiszolgáltatására a legtöbb, mondhatni minden. Ez azon kőszikla, melyen a tanítók fizetésének rendezésére irányuló javaslat, kísérlet, hajótörést szenved; ez a község össze-visszakuszált belligye, melynek rendezésére haladéktalanul kell foglalkozni s melyre ez ama közteher, amely iránt az adózó polgár legkevesebb érzéket tanusít. Az ugynevezett kultuszadó iránt felelte demonstrál. Fizeti úgy, amint és akkor, amikor neki tetszik. „Ezért nem ekzekválnak“, szokta mondani.

A köz-költség kivetése, behajtása s felhasználása körül igen furcsa dolgok történnek, minnek következménye többnyire az, hogy a községi hivatalnokok rendtelentül vagy késedelmesen kapják fizetéseiket. Az egyes polgárok meg ama furcsa helyzetbe jönnek, hogy néha egyszerre 20, 30 évi köz-költség-hátralékot kell fizetniük, mire sokszor rámegegyenek egész vagyonukra is. Többször meg az unoka kénytelen az öregapa összekertült köz-költségeit fizetni. Ennek, igen természetes, megvannak különleges okai... Mert éppen a köz-költség a főforrása a tanítók díjazásának, ez állapotban gyökeresen segíteni kell és ellenőrizni is: hogy a köz-költség minden más előtt a tanítók fizetésére használtassék fel.

Utasítandók tehát a községek, hogy a köz-költséget szigorú felelősség terhe mellett pontosan behajtassák, mert ezt a szükség és rend követeli. S mivel ezt előbb-utóbb ugy is meg kell fizetni: jobb a keveset pontosan behajtatni, mint később a sokat.

A nép — végre belátván a szigorú, kitartó, de jogos és pártatlan eljárást — csakhamar megszokná a rendszeres fizetéssel járó kötelességet. A be nem hajtható hátralékokat pedig egyenesen törölni kell, mert ezek csak zavarják és akadályozzák a tiszta munkát... Így lenne aztán meg a rend, a község meg a zaklatástól ment!

A kezdet látszólagos nehézségeitől meg éppen nem kell félni, hanem egész határozottsággal, kitartással és erővel az ősi meggyökeresedett rendeltetéseket kipusztítani. Ezen ügyben azonban csak egy remélhető orvoslás, ha az egyletek az ebbeli tapasztalatokat kiegészítve, megállapodásra jutnak; erről feltérjesztés útján értesítik a törvényhatóságokat s a tanhatóságokat. Itt is, ott is felkér, megbíz valakit, hogy ezen, régóta orvoslást igénylő ügyben szólaljanak fel nyomosan az illetékes helyeken. A többi tanító egyleteket is meg lehetne keresni hasonló eljárások foganatba vétele iránt.

Ezekből kifolyólag indítványozom, hogy ez egylet kebeléből 4—5 tagból álló végrehajtó-bizottság küldeték ki, mely az egylet nevében az illetékes hatóságoknál s társuleteknél a kellő lépéseket megtennék s kérelmekkel oda törekednek, miszerint:

a) a tanítói fizetések havonként eszközözendő pontos kiszolgáltatása mindenütt bizonyos határidőig elrendeltetnék;

b) a községek szoros kötelességüké tétetnék, hogy a kifizető határidőt pontosan és felelősség terhe mellett betartsák;

c) az állami kormányzat s a tanhatóságok pedig tanfelügyelők által időnként meggyőződést szerezzenek, vajjon a községek eljárnak-e pontosan a kiadott utasítás szerint.

Ha mindez se vezetne a kívánt eredményhez, —

mi szinte hihetetlen — ugy nem marad egyéb hátra mint felfolyamodni az országgyűléshez.

Honatyáink meggyőződve, hogy a nemzet szerény napszamosai, a tanítók, a törvényes intézkedések dacára számos községben manapság is csak kizűdelemmel, perlekedéssel s ekkor is igen késedelmesen juthatnak keservesen megszerzett törvényszabta díjajukhoz, minden esetre nem fognak késmi más, megfelelőbb s erélyesebb intézkedésekről gondoskodni s ez által lehetővé tenni: hogy a tanítók a tanítás nemes feladatának gondmentesen és minél sikeresebben felelhessenek meg.

A központi bizottság bár a legnagyobb készséggel iparkodik e megbízatásnak eleget tenni, mégis miután biztos meggyőződéssel bír arról, hogy a tanítók panaszos ügyeiben megyénk kir. főtanfelügyelője a legpontosabban, szigorúan és igazságosan szokott eljárni, a lapok útján felhívja egyletünk mindazon tanítóit és tanítónő tagjait, kik fizetéseiket rendtelentül vagy késedelmesen kapják községeiktől, hogy ebbeli jogos panaszukkal — a tanítói fizetések pontos kiszolgáltatását elrendelő 49887/1887. sz. közokt. minisztr. rendelet értelmében — forduljanak egyenesen és teljes bizalommal ngs. Czirfusz Ferenc kir. tanácsos és főtanfelügyelő urhoz, hol kérelmek hamaros elintézését nyerend.

Szélíg Ferenc. egyll. jegyző.

AZ ÓCSKA BIBLIA.

Elbeszélés.

Írta: Szajbócsz.

... Hogy hát a gazdag Pibrak Gáspár fia feleségül veszi a bibliai Györe Mózesné leányát, Veronkát, azt a szép szelíd hajadont, a falu büszkeségét, anyja személynét. Ezt beszélték a kegyelem 1866-ik évében farsang kezdetén Nagy-Dobszán szerte a vén asszonyok, akik mintha „saját külön tudósító“-val bírnának e téren, leg-hamarabb szereznek értesülést a kilátásban levő viszonyokról és frigyekről.

Aztán megjegyzésekkel kísérték az eseményt, amint az már szokás, hogy bizony halálos vétek azt a gyenge galambot hozzáverni ahhoz a szeplős, vörös Pibrak Marcihoz, akár csak a koporsójába kergetnék, mert Isten, ember tudja, hogy nem szereti, nem is szereteti, csak a pénzért megy hozzá, nem is egyébért. Györekek még most is tartoznak az öreg Pibraknak 500 forintokkal, akkor kérték kölcsön, mikor az új házat építették. Az még fenn van. Veronkával akarják kifizetni, azzal az anyagi teremtéssel. Tiszta dolog, hogy áldozat lesz szegény.

Ilyesféle beszédek jártak szájról-szájra Dobszán a vén asszonyok közt, akik bizonyára vannak akkora nagy hatalmasság, mint a saját. De hát a dolog még nem jutott annyira siratni való állapotba, az egészen az volt igaz, hogy az öreg Pibrak Gáspár csakugyan megkérte Veronkát fia számára s a testvérek, Györe Áron meg Pali rajta is voltak erősen, hogy menjen hozzá feleségül. Gazdag család, tebbe, vajba fog fűrődhetni.

Am Veronka nem adott még választ, talán nem akarta sérteni édes anyját, a nagyon szeretett bibliai öreg asszonyt, kinek szintén tetszett a házasság; ugy is volt neki elég szenvedni valója, mert meglátogatta őt az Ur, évek óta szelített szegény, a fél oldala már régen a halálé, az már nem él.

A kegyes, istenfélő özvegynek nagyon bőven kijutott a „nem szeretem napok“-ból. Míg férje élt, az volt a falu első gazdája, de hogy meghalt, örökre behorult a Györe házban. A két fiú Áron és Pali mind csak torzsalkodtak, a birtokból mindenik magához akarta a nagyobb részt megkaparítani s a visszavonásnak, ver-sengésnek mint mindenütt, itt is gonosz vége lett; a földeskeket eladogatták, az árát elköttyavtették, a szép birtoknak kimentek a hátán, „az a háznép, mely magában meghasonlik, elpusztul“.

A szegény özvegy csak nézte, mint fogy, mint mulik el, mint pára az ő gazdagsága, melyet egy élt becsületes verejtékével, igaz munkájával szerettek boldogult férjével; csak nézte, hogy hogy til oda közejtik néha-néha vendégnek a szükség is, amit azelőtt nem ismertek, de ha szólt, meg sem hallgatták, ha sirt, kinevették a fiait. „Menjen édes, olvassa a bibliát, az való magának“, mondták neki s folytatták maguk közt az örökös perpatvart. Pedig két, feleséges fiatal ember mennyire gyarapíthatna volna a Györe birtokot, ha az egyetértés jó anyyala hinti vala az áldás harmatát kezük munkájára, de a viszálykodás tűz, mely éget, emeszt, öl.

Im, hogy házuat újították, nagyobbitották, a két fiatal kedvéért kölcsön kellett pénzt kérniök az uszors Pibrak Gáspártól, kinek csak a rajtavalója volt, mikor odaköltözött, s maholnap zsebében lesz az egész falu. Eppen azért akarják Veronkát feláldozni, hogy ne kellen az adósságot megfizetniök. Hogy boldog lenne-e, azzal ök nem törődtek, hiszen fogalmuk sines a boldogságról.

... Ott fekszik az özvegy meggyűzőve a beteg-ség köteleitől, mellette til lánya s olvas neki abból a könyvből, mely tele van vigasztalással, üdvözéssel. Egész életében lelke abból táplálkozott, s most mikor közel van már Istenhez, kétszeresen szükségét érzi, hogy annak élető tanításai feleltessék vele „e földi alacsony helyek“ nyomorait. — Oh szép, midőn az ember lelke békén ringatózik a vallásosság öln, mint a fehér hattyu a tó tiszta habjain. Oh szép, midőn az élet alkonyán, hol a föld sem adhat már örömet, fellebb keresi azt a sziv s az elmélkedés s áhítat szárnyain emelkedve Isten-nel beszél és megenyhül boldogul. Nincs salaknél-külöb gyönyör, mint az Istenben való gyönyör.

Azért neveztek Györe Mózesné „bibliai“ asszony-nak, mert olvasta, tanulta, szerette a könyvek könyvét mindég és nem bánta meg, hogy szerette. Fiait bibliai nevek-re kereszteltette, de hát azok nem váltak méltók-nak a nevtüköz. — Van az ugy. A kegyes Élinek mily-en két istentelen fia volt: Hofni és Fincás.

— Hagyd annyiba az olvasást galambom Veronkám, elég lesz most, — szolt az anya, — beszélni akarok veled. Lásd, szivem bálványá, az én életem már igazán csak egy arasznyi, minden órán szőlhat engem az én teremő Istenem. Nem félek elmeni, örömmel tér meg lelkem ahhoz, a ki adta volt azt. De téged szánlak elhagyni, hogy maradsz itt bátyáid közt, itt a farkasok veremben? Téged, ki napfényt voltál életem sötétjében, ugy szeretnék biztosságban, boldogságban tudni.

— Oh édes, — simult hozzá leánya, — ne beszéljünk arról. Édes még meg fog gyógyulni, aután élünk még együtt sokáig...

— Lelkem Veronkám, én erre az életre nem gyógyulok meg többé, azt érzem, tudom. Azért beszélek

most veled, mert sokkal nyugodtabban bajtanám fejem arra a nagy álomra, melynek nyoszolyóját koporsónak hívják, ha téged egy szerető férj oldala mellett tudnák, a ki neked lenne az urad, vezetőd, védelmeződ s te lennél neki a felesége. Mond szerelmem, nem gondoltál még erre?

— Nem édes, nem gondoltam rá, én csak anyácskát szerettem.

— No pedig arra gondolnod kell, a leánynak férjhez kell menni, Isten szerette, Isten rendelte úgy. Lásd, a gazdag Pibrak Gáspár óhajta menyét, Marci fiának feleségül. No, ne legyen ez neked bántásul, — folytatá az öreg, látván a leány arcának hirteleni lángolását, — csak úgy hoztam elő. Pibrak gazdag ember, pénzes ember s a fia szeret téged minden szeretettel, nekem mondta. És bizony a pénz, a vagyon szükséges a boldogsághoz.

— Édes, van annál szükségesebb dolog is a boldogsághoz: az a szeretet, mely melegágya a boldogságnak, én pedig Pibrak Marci nem szeretem, nem is fogom szeretni soha.

— No, ne mond ki ezt olyan hirtelen. Gyűlölet csak nem lakik szívedben iránta?

— Az nem lakik, de nem szeretem, inkább félek tőle.

— Jól van leányom. Isten őrizzen attól, hogy én erőszakoljak, férjhez kényszerítsek, úgy hogy a szívedet ne víd megaddal. Távolság legyen tőlem, hogy te aztán később átkot szőj anyád emlékére.

— Oh nem, édes, én azt sohasem tudnám eslekedni.

— Elhiszem, hiszen te olyan jó vagy. De mégis gondolkozzál a dolgról. Ott a vagyonban dűskálkodnál, segíthetnél bátyáidon, akik mindig tovább mennek a pusztulás országútján. Hogy örülne annak a te lelked, ha visszatartanád őket! Aztán lásd, az idő, a megszokás, hány szívet meghajlított már, hátha a tiedet is. Gondolkozzál édes leányom.

Nem soká gondolkodhatott, nem is felelhetett a leány. Jön Pibrak Gáspár fiastul, meg a Veronika fiúve Aron, aki azzal a nyers mondással állított be: ne bírázzanak már édes, Pibrak szomszédnak komoly szólása van.

Marci, a legény felöltötte ünnepi mándliját. Mint valami elbizakodott hadvezér, aki biztosra veszi a győzelmet, úgy lépett be. Homlokán ott pirult az a gög, mely a lábszámban veti gyökereit. Sok az ökre, lova, birkája, ha ugyan azokkal lehet leányt hódítani. Arca ugyancsak seplős, szemében valami olyas, ami bánt, ami szúr. Bizony igazsága van Veronkának, nincs ezen egy csipetnyi szeretni való.

Elmondják jövetelekéjét. Áron, a bátya, mint valami prókator támogatja, dicséri, csupa merő áldásnak állítja ezt az egész házasságot. Az anya azzal akarja elodázni a dolgot, hogy adjunk a leánynak időt, hadd gondolkozzék rajta, hányja vesse meg szívében, fejében, mert olyan lépést tenni, mely egész életre szól, megdölgőre méltó. És ezzel ideig-óráig el lett volna intézve a kérdés, Pibrak Marci ringatózhatott volna tovább is kevély lelkével a remény ólén, hanem Veronka elrontott mindent hirtelenkedő nyilatkozásával mert kimondá, hogy „ne ámsunk se mást, se magunkat, mondjuk meg az igazat egyszerre, az a gondolkozás, ha egész életén keresztül tart is, a vége csak az lesz, hogy ő Pibrak Márton felesége nem lesz, nem egymásnak vannak teremtve, úgy pedig átok az egyesülés, tiszteli, becsüli a Pibrak családot, de felesége nem lehet a legénynek soha.“

Pibrak Marci sértett kevélyiséggel csak annyit mondott, hogy azért biz ő nem ugrik a kutba s rángatta apja könyökét hogy menjenek.

Gáspár, az apa mézes-mázos szóval került elő, hogy mennyire szeretné ő is családjába venni Veronkát, ott gond nélkül, baj nélkül élne. Hiszen nem is arra való, hogy gyenge karja, arca napon pörköldjék, fagyban vörössödjék. Az ő fiánál ment volna a munkától. Gondolkozzék azért; a Pibrak család tud hasznos lenni, de tud ártani is.

— Minek eselném meg Mártont, — szól a leány, — szeretetet hazudva neki. O mással boldog lehet, velem nem. Én felesége nem lehetek.

Miért te, bibliás Magdolna? — rivalt rá bátyja, kire vársz, tán a király fog eljönni érte a meséből, vagy tán szavadat, hitedet odaadtad már Selyem Sándornak, annak a falu szegénynek, annak a zsellérnek?

A leány közelebb húzódott anyjához, mintegy védelmet keresve, ajkai remegtek, midőn mondá: Nem tartozom bátyámnak számat adni szívenről, hitenről, itt van jó anyácskám, neki számolok s nem akarok olyan életet élni, aminőt bátyámék élnek.

— Minő életet, te penészvirág? — zugott a férfi mérge. Nem tartozol számolni nekem? Hát kinek? Hát ki keres rátk, kinek a kezéből esztek? Ugy szitogasd haragomat, hogy kidoblak a házból te nyafogó szent, te pityergő bábú!

— Áron, Áron, ne káromkodj, — feddi őt az anya. Ahogy Isten akarja, úgy fog történni. Hagyj békét a leánynak.

— Ugy, ugy, csak dédelgesse édes, tegye a tükör mellé, már is olyan kényes, mint egy kontesz. Hanem megmutatom, hogy vagy azt teszi, amit mi akarunk, vagy elpusztul a háztól. Dulva, fulva ki ment a szobából, magával vivén Marci is.

A szép, szelid leány sirva fakadt s oda tette fejét, oda hullatta könnyeit anyja vánkósára.

— Ne sirj, virágszálam, — simogatta anyja, — Isten kezében vagyunk mindnyájan, mindenkor. Bizzuk rá magunkat, úgy lesz legjobban, a hogy ő akarja. Pibrak szomszéd, nem sírgőz ez a dolog, várhatunk még vele, talán jönnének máskor, addig . . .

— Nem, nem, ne jöjjenek, rebegi a leány.

— Nincs is szándékom többet belépni e házba, — szól az öreg Pibrak, — elvisszük a kosarat, majd megváltik, ki bánja meg közüllünk e visszautasítást. S hogy egyszerre végezzünk, figyelmeztetem Györene aszszonyt azon csekély tartozásukra, melyet már régen meg kellett volna fizetniök. Én ugyan, — ha Veronka házhoz jön, — szétteptem volna a kötelezőt, de így követelem pénzem.

— Nem ijeszt meg szomszéd fenyegetésével, — szól a beteg asszony, — számítottam rá. Most már jobb is, hogy így van a dolog. Isten ujjá, Isten akarta. Nem mondhatja a világ, hogy a lányom zálogba vetettem, cietét, boldogságát, földi ídvét pénzért odadobtam. Nem, ezt ne mondja senki. Számítottam rá . . . van pénzem . . . megkuponogtatott pénzem . . . kifizetem . . . kifizetem szom-

széd . . . az én leányom szíve, lelke, szerelme nem megy vásárra . . . nem eladó . . . légy áldva Istenem, hogy ezt nem engedted megtörténni! . . . és mohón szedi elő a beteg asszony a pénzt vánkosa alól, hogy kifizesse az uszorás szomszédot.

Az zsebre teszi s mivel a kötelező nincs nála, nyugtát ír annak átvételéről, ha haza megy, majd elküldi az „írást“ is, aztán hosszú köszönések és hálálkodások közt távozik.

Most az anya átkarolja leánya fejét. Én gyönyörűségem, életem öröme, oh be nagy kísértetből mentett ki bennünket a kegyelmes Isten, gyere jó angyalom, imádkozunk, és összerabolva két tiszta lélek tiszta imádsága száll az eget felé.

E pillanatban ront be dühösen Aron, a bátya s meglátva az imádkozókat, gunyos mosolyra húzódik ajkai. No csak imádkoztatok, bibliázatok, éljetelek meg abból, majd hord nektek is a holló ennyivalót, mint a profétának, de tudd meg, szenteskedő kisasszony, hogy ha elverted a szerencsét a háztól, elverlek én is téged, olyan igaz, mint hogy Györe Aron a nevem. Menj a hova tudsz, itt nincs helyed! . . .

* * *

Még a farsang javában tombolt, öröm és vigalom zengett Dobsza falujában, mikor a Györe ház előtt megállt sárga lován a halál s feketével borította be a családot, de különösen Veronkát. A kegyes, bibliás szelid asszony meghalt Pál forduláskor és lón iszonyu felfordulás a házban. Mig élt, jelenléte, betegsége, anyai arca, szava valamennyire visszatartotta a vad, szilaj fiukat, de most elszabadult bennük minden ördög s az mind a szegény leányt táborozta körül és tépte, marcangolta testvéri kegyetlenséggel. A jó, az „édes“ anyácska nem borulhatott rá üldözött leányára védő szeretettel, ő aludt már boldogan, mert hiszen „az Isten az ő szerelmeseinek boldog álmot enged.“ (Zsolt. XXVII. 2.)

A temetés után Pál hurokolódott be az öreg asszony szobájába családjával. Szemmel látható volt, hogy Veronkát ki akarják szorítani. Nemesca a férfiak, de feleségeik is úgy bántak vele, mintegy legutolsó eseléddel, mintha ő volna oka minden bajuknak, melyeket könnyelműségtükkel, veszekedéstükkel előidéztek. Nem volt maradása, nem volt nyugodalma. Hordozta a gyász anyjéért igazán, őszintén, viselte a bánatot szívében, lelkében. Régi közmondás, hogy „a bánat áruhába öltözött áldás.“ Ez a bánat volt mindene, hűségese társa, kísérője, lelke tápláléka. De nem . . . volt ezenkívül még valakije: Selyem Sándor a szegény, a zsellér, ki régi óta titkos imáddal, forró szerelmmel kísérte lépteit. Két keze munkája után élő legény, de becsülettel talpig; selyem volt a lelke is, a szíve is, de talán nem merte a híres Györe családig emelni szeméit. Ugy kell lenni.

Mikor aztán farsang végén Pibrak Marci megnősült, ez az esemény a reményesség utolsó madarát is megfajította a két bátya Áron és Pál lelkében, hogy valaha egyesülhessenek a gazdag uszorás családdal. Most következtek el az igazi jaj keserves napok Veronkára, mit a szegény leány nem bírván elviselni, néjéhez, anyja testvéréhez költözött. Távozása előtt jussát követelve, a goromba testvérek még meg is lökdösték s gunyos nevetés közt adták neki a kopott bibliát, hogy „ne, ez a jussod, itt az örökséged.“ — És eltávozott a leány a szülei házból egy ócska bibliával.

. . . Aztán odább hágott az idő s tavaszodóra vált a levegő friss, fűszeres jászarában. Az első rügy kicsatant, nevetve látot duzzadáshoz s az ágon virágos ernyőre bomlott. A leányka ki-kiment anyja sírjához, úgy járt oda, mint a templomba. Ott, mig szemé harmatozott a sírhalom zöldelő fűvére, lelke egygyé forrott anyja szellemével és boldog volt. Most is ott ölelgeti az érzéketlen fejét s megered szeméinek a meleg forrása. Éppen azon megy el Selyem Sándor, a szőlőből jövet, meglátja a vergődő galambot, benéz hozzá egy szóra.

— Jó napot Veronka, ha talán háborgatom, akkor tovább megyek.

— Nem, Sándor, nem háborgat, köszönöm részvétét, tudom, hogy az vezette ide.

— Az is, meg hogy megkérdeztem, miért jár mindig a halottak közé arcát hervasztani, szívet búsítani? A halottak boldogok, hadd nyugodjanak. Élőnek élő a társa.

— Nekem nincs senkim, jó Sándor, mindenem ebben a sírban van.

— Mindene, — édes Veronka? Ne mondja azt. Lásd, én is régen a földbe raktam apámat, anyámat; szerettem is őket, sirattam is őket, de azért nem gázolt el engem a bánat. Dolgozom napról-napra, mert élnem kell és az életet meg kell becsülnöm, azért adta Isten.

— Igaza van Sándor, de lásd, maga férfi, erős a karja, lelke is, megtud birkózni a bajjal, de mit tehet egy gyenge leány, — amilyen én vagyok, — kiűzve testvéreim által, minden nélkül, elhagyatottan, árván, egyedül?! . . . Oh, édes jó anyám, látod-e az égből, mennyit szenvedek?!

A legény gyöngéden megfogta a lány remegő kezét, bele nézett mélyen harmatos szeméibe. — Veronka, édes! Nem lesz mindig egyedül, akad pártfogója, védelmezője, aki nem fogja egyedni, hogy bántásák, aki örömet, boldogságát fogja munkálni s azzal a saját magáét is, hiszen a maga jó lelke áldás lenne akármelyik emberen is, aki megnyerhetné, az egész életére valót imádkozott. Veronka! csak akarnia kell, csak egy szót szólnia és nem lesz egyedül . . .

A leány fátyolos szeméin — mint a szivárvány a borulaton — átragyogott pillanatra lelke fénye, öröme, kezét hagyta pihenni Selyem Sándor érdes tenyerében. — Ki kötne életét ilyen leányhoz, mint én vagyok, kinek semmije nincs, egyedüli hozomány a testvérek gyűlölete? — Szegénynek szegény a társa — mond a legény. Elég gazdag a jó Isten, aki gondot visel reánk. Boldogsághoz nem kell se palota, se kincs, se arany . . . Veronka jó angyalom! ha akar szegény házba, gazdag szeretethez jönni, úgy jöjjön hozzám. Kettőnkért kétszer annyit fogok dolgozni, megvédem az egész világot ellen, karjaimon hordom, szívembe zárom s Isten segítségével boldoggá teszem . . .

— Maga nagyon jó ember, Sándor, áldja meg az Isten szép szavaival, ezt a szomorú életemet úgy megvizsgáltad . . .

— Igyekeznem fogok, hogy az én életem a magának mindig vigasztalója legyen. Lásd, kedves Veronka, gyűlöléssel elpusztul a vagyon, mint a Győreék kezén, de a békkéségen, a szereteten Isten áldása van, az lesz

rajtunk is, mert mi egymást mindig fogjuk szeretni, ugy-e jó lélek?

— Mindig, — susogta a leány.

— Most Isten áldja meg, drága Veronkám. Ne menjünk együtt haza innen, ujjal mutatnának ránk az irigyek, a susárlók. Majd elmegyek én a néje házához, becsülettel, tisztességgel megkérem ő tőle a kezét . . .

— De bátyáim mit fognak rá szólni?

— Ha Istennek kedvére van a dolog, az emberekkel nem törődöm. Isten áldja szép, szelid galambom, — s eltávozott.

A leány hosszan nézett utána álmódzó szemmel, mintha lelke egyik felét kísérte volna. Aztán oda térdelt a sír mellé s zokogva tördel: én édes jó anyácskám, oda fenn az égből láttál-e bennünket ezzel a becsülettel legénygyel? Ugy-e jó cselekszem, ha szerelmét elfogadom, ugy-e nincs bántásodra, ha életemet az övéhez kötöm, hiszen olyan igazi árva vagyok, mióta itt hagytál; ugy-e, megáldasz bennünket a magas menyekből, oh áldj is meg. Ugy-e fogsz vigyázni ránk, mert az emberek olyan rosszak, a világ olyan csalárd. Oh legyen velünk a te ídvezült lelked, tegye boldoggá a mi jövendőnk! aztán leborult egészen a sírra és imádkozott lélekből, igazán és megkönnyebbülve, szívében édes érzésekkel távozott.

Az lett a dolog vége, hogy Selyem Sándor nyár elején megesküdött Györe Veronkával holtig való hűségre. Szép volt a menyasszony, mint egy virágfakadás s a vőlegény boldog, mint ki egész életére megnyerte a teremtőt. A dobszai nénemasszonyok zavarodottan dugták özsze tapasztalt fejüket, hogy hát erről nem voltak előre értesülve, mindamellett ha utólagosan is kimondták abbeli véleményüket, hogy nem összeillő pár, Veronka olyan házban, olyan módban nőtt fel, a hol nem szokta meg a paraszt munkát. Mi lesz vele? mert Sándor mellett dolgozni kell. Hogy fog a szép Verka dologra hajolni, hajnalál ébredni, hó napon izzadni? A bátyjai annyit mondtak rá egykedvűen, hogy ha veszni indult, hát veszen, megéri még őt azt, hogy a Selyemből is meg Selyemből kőc lesz nemsokára, hanem az ő udvarukba ugyan be ne tegye a lábát, ők nem segítik meg egy kanál sóval sem.

Selyem Sándor meg eleresztette a file mellett e zagyva beszédeket. Keblére ölelte szép szelid galambját s megbiztatta, hogy ne féljen semmit, mindennap él az Isten, bizzunk ő benne.

Tetszett pedig annak a mindennap élő Istennek abban az esztendőben (1866) kegyetlen csapással meglátogatni nagy vidékét a szép Magyarországnak. Megvonta a természet áldásait, a nemzetet sok sok bűnéért egy évi koplalással sújtotta. Dobsza határában is derék nyáron lefagyott az emberek reménye s a jövendő küdéből éhség, inség, nyomor vigyorgott a lakosokra. Mintha csak csúfolni akarta volna az esztendő a Selyem Sándor Istenbeni bizodalmat. Bizony nehéz próba volt a fiatal menyecskén. Őres kamarából bajos az asztalt tele rakni. Ha valaha, most volt szükség arra az erős hitre, mely a föld porából is fel tud emelkedni Istenhez, bizik abban és meg nem szégyenül.

Es ők biztak, egymást vigasztalták, egymást bátorították a szükség idején. Legalább hozzá erősödnek az élethez, mennyivel jobb fog esni a boldogabb idő, az áldottabb esztendő. A férfi, a hol csak megfoghatta a munkát, megfogta s a szük keresmény sonyán falatait megszírozták türelemmel, megbővítették édes szeretettel.

Am falu-hosszant hangzott a siránkozás nem egyszer kenyér után, a dölyfös, versengő Györe családot is megmarkolta az inség vaskarmaival, nem volt a betevő falatjuk sem.

Az általános nyomor közepette egyszer csak beszélik a faluban, hogy Pibrak Gáspár kegyeteli a Györe testvérektől tartozásukat, azt a régi ötszáz forintot, hozzá tették az is a falubeliek, hogy mégis nagy lelketlenség ilyen időben hajszolni valakit adóssággért, mikor egy napról a másikra is alig tud megélni az ember, az öreg Pibrak meg nincsen rászorulva, várhat.

Veronka, mikor ezt meghallotta, mintha villámcsapás érte volna, úgy megrettent. Hiszen azt a pénzt az ő édes anyja visszafizette, emlékezik rá, azon a rettenetes napon történt. Hiszen nyugtát is adott róla az öreg Pibrak. Jóságos Isten, hol lehet az? . . . És tépelődött, aggódott bátyjaiért, akik őt gyűlölték fekete gyűlölettel. kiüldözték, kigúnyolták. Tehát csakugyan igaz, amit a faluban beszélnek, hogy a Pibrak vagyona nem tiszta keresmény, nem igazán gyűlt jóság? Oh, hogy lehet ember ennyire elstilyedve? . . .

Másnap — bár egy félt bátyjai lakásától, mint a pokol torkától — felkeresé őket s elmondá a pénz történetét. Azok eleinte bámultak, aztán bámulásuk dühöngésbe ment át, hogy a nyugtát nem találták sehol. — Te vagy az oka mindennek, rivaltak rá, te hoztad a veszedelmet családunkra, most eladják fejünk felől a házat, koldusok leszünk, földönfutók. Sőt Pál bátyja azt a szörnyűséget gondolta ki, hogy bizonyosan Veronka sikkasztotta el a nyugtát, most mulatni akar az ő nyomoruságukon. E kijelentésre felfordult a szegény menyecskével a világ. Ilyen gyalázatoságot feltenni ő róla, mikor legjobb szíve szerint segíteni akar. Hívják ide azt a Piprakot, szemébe mondom meg.

— Mondhatod annak, erősebb a kötelező a te szavadnál s ha van olyan nyugta, miről álmodozol add elő.

— Én tul nem élem a szégyent, ha a házból kizavarnak, — mond Pál. Hogy csavargó legyek, vagy házul-házra járjak, azt nem teszem; hogy elmenjek Selyem Sándorhoz egy falat kenyérért rimázkodni: azt meg nem éritek. Őrtlj, gyönyörködjél, — mond fokozódó dühvel, — lásd mivé leszünk miattad te bibliás szent, te Selyem-cafat, hogy verjen meg, aki verni szokott! . . .

Két kezével fejéhez kap Veronka s elszalad az átok hallatára.

Otthon férje alig tudja magához téríteni siró galambját. Lásd, mondtam, ne menj közéjük, vadállatok közé. Sorsukat maguk készítették, hordozzák, nem érdemesek egy pillantásodra, egy szavadra. Lelked felzavarják, szived keserítik, felejtse el őket, mondom.

— Hiszen testvéreim, hogy lássam őket koldusoknak?

— Nem rajtok mult, hogy téged azzá nem tettek, azt gondoldod, megszántak volna.

— Nem, ők azt nem tették volna, szívökben nincs szánalom, de a rosszért nem kell rosszal fizetni. Oh Istenem, mi lesz belőlük?!

... Gyenge méces hint világot a Selyem Sándor házában, mely szegény ugyan, de tele van igazi szeretettel, az képezi benne a gazdagságot. Megvaesórált a fiatal pár szűkös, de azért hálás szívvel köszönték meg azt Istentek:

„Ki adott mára, ismét ad holnapra. Pásztorom, tudom, rám vigyáz mindenha.“ Aztán leültek az asztalhoz egészen közel egymás mellé, elővették az ócska bibliát, olvasták abból a lelket tápláló igéket:

„Boldogok, akiknek szívök tiszta, mert ők az Istent meglájták.“
„Boldogok a békességre igyekezők, mert azok Isten fiainak mondatnak.“

„Boldogok lesztek, mikor titeket szidalmaznak, háborgatnak és minden gonosz hazugságot mondanak ellenetek én érettem.“

„Hogy ha valaki haragszik az ő atyafiára ok nélkül, méltó az ítéletre.“

„Szeressétek ellenségeiteket, áldjátok azokat, akik titeket átkoznak, jót tegyetek azokkal, akik titeket gyűlölnék, és imádkozzatok azokért, akik titeket háborgatnak.“

— — — „Ne gyűjtsetek kincset e földön, hol a rozsda és a moly megemészti, hanem gyűjtsetek magatoknak kincset a mennyországban.“

— — — „Ne legyetek szorgalmatosok ezt mondván: Mit együnk, mit igyunk és mivel ruházzuk magunkat, mert jól tudja a ti mennyei atyátok, hogy mi nélkül szűkölködtek.“

— Ni, ni, mi van itt? — riadt fel a menyecske, amint fordított a bibliában — egy papíros, rajta írás. Nézd csak Sándor, édes Uram nézd csak. Megváltó Jézusom, az a Pibrak nyugtája... Oh drága, szerelmes, édes jó anyácskám! Te tetted ide. Megvan, megvan, nem lesznek koldusok, nem veszi el az úzsorás házukat, megmentjük őket, testvéreimet. Mint a gyermek ujjongott a menyecske örömeiben. Átkarolta férjét, esókolta az arcát, át az ócska bibliát, esókolta annak kopottas tábláját. Édes uram, lelkem férjem, forgassuk ennek a jó könyvnek a leveleit, hátha találunk még benne valamit s a mint forgatja előrehátra, remegő kézzel, repeső örömmel, egyszer csak kifordul a jó öreg könyvből két bankó, valóságos jó bankók, százforgatók. Ugy megjédt a két fiatal, hogy a szavuk is előlalt, nem is mertek elein hozzányulni, csak néztek egymásra, meg a bankókra.

— Ni, Sándor — szólalt meg végre az asszony — nézd csak, pénz... sok pénz, ugy-e, ez a mienk lesz? az én lelkem jó anyácskám tette ide... szájától is elvonta, ugy takarította meg... édes, egyetlen szüllem!... Hej, ha a bátyáim tudták volna!...

No, olyan öröm nem volt a király palotájában sem mint azon este a Selyem Sándor házában. De bizony nem volt. Ugy összelelte, esókolgatta Veronka az ócska bibliát, mint valamely fiatal szerelmes a kedvesét. Hát nincs igaza ennek a szent könyvnek? „Ne legyetek aggodalmasak a holnapi napról“...

Másnap megint csak este lett a Selyem házában meg az egész Dobszán, a szentenciás időből ismét elmult egy nap — Sándor egész nap az urasági erdőben dolgozott, fáradtan ért haza s ugylátszik kedvtelen is, pedig nevének valami nagyon nagy mondani valója van, az tűnik ki sürgős-forgásából, el is kezdte már vagy kétszer, de csak abban hagyta ismét, mikor férje komoly arcát látta.

— Bizony soh se hall az ember jót — kezd harmadszor. Ismerted a Pölyhös Szabó Zsigánét ugy-e lelkem uram, no hát ma beleöltte magát a Hernádba egy két éves gyermekével együtt, ott a „Szakadásos“-nál ugrott bele. Már minek vitte magával azt a gyermeket is — ugy-e szívem? két nap óta nem ettek semmit.

— Hja a nyomor, az inség kétségbejti az embereket.

Veronka szinte megörült, hogy szavát hallja férjének, már azt hitte haragszik. Pibrak Marci meg elverte a feleségét, azt mondják vasvillával kergette, űzte a kerteken. — Szegény asszony. Ugy-e te nem tudnál olyant tenni Sándor?

A férj felelet helyett magához szoritotta s az asszony elkezdte kezével cirógatni arcát, haját, mint valami gyermek.

— Bizony Györeéknél is rosszul vannak, négy nap óta nem láttak főtt ételt, kenyéren, meg valami vad almán tengődnek.

— Elküldted nekik a nyugtát?
— El édesem el, Áron bátyám sirt, az a nagy ember.

— Hát magad vitted el? Ismét, még sem tanultál. Hátha kilöktek volna?

Ne haragudj szívem, most nem bántottak. Pali engedelmeket is kért. Oh milyen örömlük lett, hogy... visszakapta a szót.

— Megérdemlik tőled az örömet, a miért az utcára kidobtak, elűzték.

— Én megboesátom, elfelejttem nekik s szánakozom rajtok, rosszért jóval fizetek.

— Majd kigynyolnak megint, ha jól lesz dolguk.

— Oh bár jól lenne dolguk, de most. Zsuzsi néni az Áron felesége mondja, hogy egyetlen stített lisztecskéjük van, aztán nem tudja hova lesznek.

— Mikor sok volt, kevélykedtek.

— A Pistukának meg az Eszternek nincsen eszmácskájuk, hogy mennek neki a télnek, az a szép két gyerek.

— Keressen az apja, szegyel napszámra menni?
— A Pali felesége meg beteg szegény, csak fogy, roskad, olyan, mint az árnyék, tán el is pusztul! Édes uram — fogja két keze közé a férje fejét azt a szép barna főt — ne haragudj rám, én... megint abba hagyta, — milyen lelki boldogság az, ha valakin segíthetünk. Ugy-e?

— No persze.

— Megesett a szívem a megalázódott kevélységen, Sándor lelkem, — szava suttogásá vált — az egyik száz forintot oda adtam nekik. Amit nekünk a biblia adott megosztottam velük, lelkem férjem, ugy-e helyesen cselekedtem?

... Férje magához szoritja az örömtől reszkető menyecskét, megsókolja — homlokán, arcán és azt mondja megindulva: Helyesen, te drága, te csupa jószág!

A DRÁGA HEGEDŰ.

„Látja ön“, mondá a kövér mészáros Boudinot Párisban szomszédjához, a szintén igen testes Fiechepain pekimesternek, ki egy szép reggelen a mészáros boltjába kis beszélgetésre átjött. „Látja ön kedves barátom, a kereskedésben a legesekeylebb haszonnal is meg kell elégedni!“

Ezzel egyenesen felült széles karszékében, mely egy asztalnál állt, mikor egy fiatal, tizenkét éves fiu a bolt ajtajánál belépett.

A fiatal igen különös ruhát viselt; nyúlank teste majd egészen elmerült kopott kabátjában, melyet nyilván egy bukott deákától vett. A kabát sokkal hosszabb volt és piszkos és tintafoltokkal tele. Lábszárai ócska nadrágban dugvák, melynek azelőtt szűrték, most azonban határozott színe nem volt. A bojtos haja rongyos nemzkalappal fődve és annak lyukain kilógtak. Karja alatt pedig egy piszkos hegedűje volt egy vonóval.

— „Elmég innen, semmirevaló! Itt nem koldulunk!“ kiáltott a mészáros mély hangjával a fiúra.

— „Grazia Signor“ mondá a fiú és folytatá beszédjét tört francia nyelvel, „én nem koldulok, én venni akarok két disznócoteletet.“

— „Két disznócoteletet? Jó van fiam“, mondá barátságosan a mészáros, és ment, hogy a fiatal vevőt kiszolgálja. Egy hosszú villával a fényes kazánba nyúlt és két nagy disznócoteletet megszurt, fehér papírosba burkolította és oda nyújtotta egyik kezével, míg a másik kezével a coteletkért a pénzt el akarta fogadni.

— „Nyolevan centime a cotelettek, fucsám“, „tizenhat sou!“

A kis olasz most elkezdett zsebjeiben keresgetni és egyiket a másik után kifordítani. Néhány szivadarabot talált, egy darabk gyertyát, három gombot, egy fésűt, négy vagy öt darab piszkos kártyát, egy darabka kemény, fekete kenyeret, de egyetlen egy sou-t sem, hogy megfizetné a húst.

A mészáros várt egy ideig s rázta fejét.

„Mit csináljak!“ mondá a kis olasz, miután már ötödször kezeit zsebébe dugta. „Elvesztettem a pénzt.“

„Annál rosszabb rád nézve!“ kiáltott Boudinot.

„Most nézd, hogy elmég, nincsen pénz, nincs cotelette!“

A kis olasz vigasztalhatlan volt és kiáltott zokogva: „Ha én enmivalót nem hozok padre-nak, ő megver engem. Tartsd a hegedűt, jó hegedű, egy óra mulva pénzt hozok.“

Boudinot megnézte a hegedűt és felbecsülé harmine sou-nak. E pillanatban meglágyult szíve és odaadta a két coteletet, melyekkel a fiu vígan távozott.

Alig távozott a kis olasz tizenöt percig, egy finoman öltözött ur a mészáros boltjába belépett és erős hanggal angolul kérdezett: „Boesánatot uram! Eltévelyegtem lakásában. Mely uton kell mennem, hogy a Boulevard du Templebe érhessek?“

Boudinot felkelt és megmagyarázta az urnak az utat, melyen menendő, hogy a megnevezett helyre érheszen.

Mialatt Boudinot beszélt, megvizsgálá az idegen a hegedűt, mely az asztalon fektült. Majd kezébe vette és mondá:

„E hangszer ön-é?“
„Nem uram. Egy fiatal koldus nekem zálogul hagyta.“

„Ejnye! tudja ön, hol lakik a koldus?“
„Nem uram, ezt én nem tudom, hanem ő mondá, hogy egy óra mulva visszajön a hegedűt kiváltani.“

„Valóban igen kár! E hangszer igen nevezetes! Guernarius csinálta! Igen ritka hangszer!“

„Guernarius?“ kérdezte Boudinot. „Ki ez? Mi ez?“
„Guernarius a leghíresebb hegedűkészítő volt Cremonában. Tessék csak benézni, alsó falon nyomtatva van „Antonius Guernarius faciebat 1725.“

„En az írást nem látom jól“, mondá a mészáros, mivel a poros alsófalon csak néhány betűt látott.

„Oh! nem is lehet kételkedni!“ viszonzá az angol. „A hegedű igen ritka, igen — különös. En jó áron megveszem, adja nekem el!“

„Nem lehet, uram! Már mondtam, hogy nem az én hegedűm.“

„Adok érte kétszáz frankot, háromszáz — ötszáz — ezer — tizenöt száz frankot.“

„Sajnálom, uram, azonban nem tehetem.“
„Enyje! igazán kár“, jegyzé meg az angol. „Gondolkozzék az ügy fölött. Ha beleegyezhetik az árusításba, keressen fel engemet. Itt van névjegyem. Adok a hegedűért kétezer frankot. Fare well!“

Erre az angol távozott.

Az egész délutánon át eszében volt a mészárosnak a gazdag angol, a jó geschäft.

„Lord Mugget, Hotel Continental“, volt a névjegyem nyomtatva.

A kétezer frankot nem akarta a jó Boudinot elfelejteni. Neki is ugy volt, mint az öreg Tantalusnak, kinek kinja az volt, hogy valahányszor ételt vagy italt akart magához venni, az láthatatlan kéz által elvettett tőle. Hát ő most ezt a kétezer frankot hagyja ott? Kétezer frankot nem mindennap kereshetni. Mindig tisztább lett előtte, hogy tulajdonképen ő tőle függ, a hegedűt megtartani vagy eladni, mivel most birtoka volt. Ha esetleg a kis olasz este hat órára nem jön vissza a hegedűt kiváltani, beleegyeznek nyilván a jó Boudinot a hegedűt eladni.

„Buon giorno, Signor, itt van tizenhat sou!“
„Ah te vagy? Ót óra van most“, kiáltott a mészáros. „Igen sok időbe került, míg visszajöttél.“

A mormogó patrónus feleletet várt, ez azonban elmaradt és most szelidebb hangon folytatá beszédjét:

„Tartsd meg pénzedet. Eladod-e nekem hegedűdet?“
„No, Signor!“
„Adok érte husz frankot. Akarsz?“
„No, Signor!“

„S miért nem, semmirevaló?“ felkiáltott a mészáros és nyújtá kezét a hegedűért, melyen az olasz keze fektült.

„A hangszer atyámé“, mondá az olasz. „Ha én azt vissza nem hozom, atyám megver.“

„Itt van tizenöt frank. Most csit és itt fogod hagyni hegedűdet.“

„En nem merem eladni a hegedűt.“
„Itt van száz, kétszáz, háromszáz frank“, folytatta a mészáros, és rezgő kezével keresgetett kasszájában.

Ezzel az olaszra nézett, ki mereven állt, s nem beszélt egy szót sem, hanem mindig közelebb vonta a hegedűt magához.

„Szentelenség ugyan tőlem“, folytató a mészáros, „de én most a hegedűt akarom.“

Végre, hosszú idő mulva oda adá a fiatal olasz a hegedűt az új művésznek négyszázötven frankért; és ezzel a fiu elment.

Boudinot azután zárá boltját és elment a hegedűvel „Hotel Continental“-ba. Utjában mindenféle számításokat csinált jó „geschäfte“ fölött, igaz, mindig marad még neki levonva a vételárát ezeröttszázötve frank, valóban szép ár két disznócoteletéért.

„De szerencsésnek kell az embernek lenni, Boudinot!“ mondá magában az öreg s majd bukfacezett volna örömeiben, ha nem szégyelte volna magát öreg napjaiban. Örömtelt arccal érkezett Boudinot „Hotel Continental“-hoz és izgatott hanggal „Lord Mugget“ után kérdezősködött.

„Nem ismerem az urat“, viszonzá a kapus.

„Itt van a névjegyem“, mondá Boudinot, oda nyujtva a névjegyét.

„Ah! az ur kétségkívül a hegedű végett jön“, kérdezte a kapus.

„Persze azért, itt van e papírosban begöngyöltve“, mondá Boudinot.

„Az ur már a hatodik, ki ma ily ok miatt jön.“
„Hát Lord Mugget?“

„Úgyes gazember, ki őnt megcsalta.“
Boudinot elájult s majd elesett volna, ha el nem kapja a kapus... kis idő mulva folytatá:

„Ő azt mondotta nekem, hogy-hogy-hogy e hangszer igen ritka.“

A kapus igen elkezdett röhögni és nevetni és felkiáltott:

„Igen ritka!! Menjen és ne nevetesse ki magát. Ilyen hegedűt a vásáron harminc sou-ért annyit kap, amennyit csak akar.“

Boudinot oda vágta a földre a hegedűt és összetaposta. Miután oda volt a hegedű, szégyelve hazafelé sietett, hogy „kundschaftjain“ magát megbosszulja.

B. J.

Egy idealistához.

Tiszta arc, a mely, ha nézed,

Imádásra lelkesít,

Tiszta szív, a melynek érzed

Tiszta, szűz ütéseit,

Szűzi testbe' szűzi lélek,

Kit nem ért rossz gondolat,

Kinek tiszta lapja töled,

Minden eszmét befogad,

Ki magát hagyni vezetni,

De azért vezérsugár — — —

Kár ma ilyenért epedni,

Ilyet senki sem talál!

Csak ha Venus úgy szeretne,

Mint Pygmalion királyt,

Akkor talán meg lehetne

Lelned ezt az ideált.

Menj a bécsi Belvederebe,

Ott egy kő-Dianna ül,

Talán a te kérésedre

Az is megelevenül.

Annak arca, ha föléled,

Imádásra lelkesít,

Annak szíve, ha fölébred

Szűzi tisztaságban üt,

Szűz testében, szűz a lélek,

Kit nem ért rossz gondolat — —

De körülte légy, ha éled,

Pillanatra el ne hadd.

Örizd minden levegőtől,

Ne halljon egy szót a lány, —

És ha így lett hús a kőből,

Akkor tiszta lesz... talán!

Pataj Sándor.

Ugyfolyamat.

Parány a szív, belőle csak

Úgy lesz elem:

Ha más parányival összefűzi

A szerelem.

Az élet.

„Ez az élet csak buborék“

Mondják sokan életuntan.

És nem szép-e a buborék

Addig, amíg szét nem pattan?

Csongor.

Naptár.

Augusztus.

Havi és heti nap	Katolikus naptár	Protestáns naptár	Görög-orosz naptár
17 Pént.	Liberát	Auguszt	5 Eusignius
18 Szom.	Ilona	Helena	6 Ur szin. v.
19 Vas.	G 13 Laj. p.	G 12 Seb.	7 B 8 Dom.
20 Hétfő	István király	István király	8 Istvan király
21 Kedd	Bernát	Bernát	9 Máté ap.
22 Szer.	Timothens	Alfonz	10 Lőrinc
23 Csüt.	B. Filőp	Zachäus	11 Enplus D.
24 Pént.	Bertalan	Bertalan	12 Phocius

Felelős szerkesztő: Dr. MOLNÁR ISTVÁN LAJOS.
Laptulajdonos és kiadó: BITTERMANN NÁNDOR.

Árverési hirdetemény.

Alulirt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a zombori tek. kir. járásbíróság 1436., 1437/1888. sz. végzése által Sehliehter és Katzburg budapesti cég javára Löwinger Antal kernyajai lakos ellen 255 frt és 100 frt tőkék, ezek esedékessége napjától számított 6% kamatai és eddig összesen 28 frt 60 kr. perköltség követelés erejéig elrendelt biztosítási végrehajtás alkalmával bíróság lefoglalt és 1024 frtra becsült vasárúrk, rőfösárúrk és egy pénzszekrényből álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a 3736/1888. sz. kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínén, vagyis Kernyaján, alperes lakásában leendő eszközökre 1888. évi augusztus hó 23-ik napjának délelőtti 8 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg: hogy az érintett ingóságok ezen árverésén, az 1881. évi LX. t. c. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak. Az árverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. c. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Zomborban, 1888. évi augusztus hó 7. éu.

Cservenka Lajos,
kir. bir. végrehajtó.

Széna-eladás.

Ó-Sztapári szálláson 3 kazal igen jó minőségű széna eladásra készen áll, akár egészben, akár kazalonként vagy ölszámra eladatik.

Venni szándékozók velem bármikor értekezhetnek.

Ó-Sztapáron, 1888. aug. 14.

Stankovits Lázár.

1613. szám.
k. ig. 1888.

Árverési hirdetemény.

Bajsa község elöljárósága részéről ezennel közhírré tétetik, miszerint Bajsa község tulajdonát képező községi koresmáltatási jog 1888. évi szeptember 29-től 1889. évi ápril 24-ik napjáig terjedő időtartamra a legtöbbet ígérőnek haszonbérbe fog adatni.

Az árverés Bajsa község házában 1888. évi augusztus hó 26-án délután 3 órakor fog megtartatni, melyre árverezők, bánatpénzzel ellátva, a fenti időre és helyre meghivatnak.

Az árverési feltételek Bajsa község jegyzői hivatalánál bármikor megtekinthetők.

Bajsán, 1888. augusztus 14-én.

Szilvász János,
jegyző.

Rákity György,
h. biró.

Földbérlet.

A csonoplyai út mellett, Zombor városától egy negyed óranyi távolságban fekvő, 128 holdnyi birtokunk — a volt Bikár Pál-fele szálalás — a rajta levő gazdasági épületekkel együtt 1888. évi november hó 1-étől egy vagy több évre, kedvező feltételek mellett haszonbérbe adandó.

Bővebb felvilágosítás nyerhető dr. Margalits Ede, főgymnasiumi igazgató urnál Zomborban.

Szondy Mátyás és neje.

Árverési hirdetemény.

Béreg község elöljárói részéről ezennel közhírré tétetik, hogy a község tulajdonához tartozó 1888. évi szeptember hó 29-től 1889. évi április hó 24. napjáig terjedő félévi bormérési-jog folyó évi szeptember hó 16-án délutáni 3 órakor az itteni község házában a legtöbbet ígérőnek nyilvános szóbeli árverés útján — kikiáltási árnak megfelelő 10% bánatpénz lefizetése mellett — haszonbérbe fog adatni.

Az árverési feltételek a jegyzői irodában a hivatalos órákban megtekinthetők.

Kelt Béregben, 1888. évi augusztus 11-én.

Grosser Lajos s. k., **Radiesev István s. k.,**
jegyző. 3-1 bíró.

Ház eladás.

Zombor sz. kir. városában, a szivaci uton fekvő, 532. ö. i. sz. ház, mely áll: egy látogatott koresma-helyiségből, lakásból, felszerből, istállóból és nagy terjedelmű udvarból, szabadkézből eladó.

Bővebb értesítést ad

Dragits Lyúba
tulajdonos.

1-1

1684. sz.
1888.

Haszonbérleti hirdetemény.

Gyurgyevó község tulajdonához tartozó, körülbelül 370 hold szántóföld és mintegy 70 hold legelő vagy szénatermelésre alkalmas gyeplő, három egymásutáni évre, a legtöbbet ígérőnek az évi haszonbér előzetes lefizetése mellett 1888. évi augusztus hó 21-én délelőtti 10 órakor a helyszínén, nyilvános árverés útján, haszonbérbe adatni fog.

A kikiáltási ár a szántóföldek után holdanként 15 frt, a legelőföldek után 10 frt.

Az árverésnél 10% bánatpénzzel és 50 kros bélyeggel ellátott írásbeli ajánlatok is elfogadhatnak.

1-1

A községi elöljáróság.

Pályázat.

Monostorszegh községében megüresedett községi szülésznői állásra, mellyel évi 100 frt készpénzfizetés és minden szülési segély után szabályrendeletileg megállapított 1 frt díj van egybekötve, ezennel pályázat hirdettetik.

Felhivatnak a pályázók, hogy oklevelükkel és erkölcsi magaviseletüket igazoló okmányokkal is felszerelt kérvényeiket folyó évi szeptember hó 7-ig ezen szolgabíróshoz nyujtsák be.

Apatinban, 1888. augusztus 8-án.

Ribiczey Béla,

főszolgabíró.

3-2

Hirdetemény.

Van szerencsém a helybeli és vidéki n. é. közönséget tisztelettel értesíteni, hogy a fényét vesztett, vak vagy foltos, bármily nagyságu tükröket jutányos ár mellett ismét helyreállítok.

Egyben ajánlom dúsan felszerelt üveg, lámpa és porcellán raktáramat becses figyelmükbe. Üveges munkálatok olcsón és alaposan eszközöltetnek.

Tápay Ágoston

üveges Zomborban,

Szent-Háromság-tér, Tárcazi Mór ur házában.

Legjobb asztali- és üdítőital.

Hazánk legkedveltebb
savanyuvize

A MOHAI **ÁGNES** FORRÁS.

mely nemcsak a polgári körökben kedvelt, de utat tört magának a felsőbb és legfelsőbb körökben is.

Ő felsége József főherceg, és ő felsége Milán szerb király
— asztalán rendes italul szolgál. —

Konstantinápolyban, Alexandriában, legközelebb Fiumében is ép ugy mint hazánkban általánosan a kolera megbetegedés ellen praeservatív gyógyszernek bizonyult. — Mindazon tisztelt fogyasztóknak, kik ezen ásványvizet akár borral, gyógy-cselokra, vagy tisztán mint asztalvizet előszeretettel használják, kérjük azt rövidítve

ÁGNES.

forrás néven kiszolgáltatni. — A nagyérdemű közönségnek ásványvizünket szives jóindulatába ajánlván, maradtunk teljes tisztelettel az **ÁGNES-forrás** kutkezelősége Mohán.

Friss töltésben az ország minden gyógyszerárában, füszerkereskedésében és vendéglőjében kapható.

Országos főraktár

ÉDESKUTY L.

m. kir. és szerb kir. udvari ásványviz-szállítónál
BUDAPESTEN, Erzsébet-tér 7. sz.

Borral használva kiterjedt kedveltségnek örvend.

Raktár Zomborban: Czvetkovits Koszta, Falcione Gusztáv, Gergurov Szredoje, Heindlhoffer R., Sztrilich Zs. és Weidinger S. és Zs. uraknál.

Kitűnő szolgálatot tesz az emésztési zavaroknál.

AZ ÉVI ELSZÁLLÍTÁS 2000,000 PALAOKK.